

UNIV. BIBLIOTH.
* 1908 *
HELSINGFORS

MARGRETA

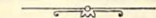
KIRJOITTANUT

J.

C. Lew Trow

TEKIJÄN LUVALLA SUOMENTANUT

E. E. K.

HELSINGISSÄ,

SUOMALAISEN KIRJALL. SEURAN KIRJAP. OSAKEYHTIÖ,

1904.

MARGRETA

KIRJOITANUT

J.

TEKIJÄN LUOVALLA SUOJITTANUT

E. E. K.

HELSINGISSÄ

SUOMALAISEN KIRJALL. SEURAN KIRJAL. OSASTON TOIM.

1907

eri kielten erisuuksia ja yrittäessään sanojen yll-
 tenäisyyttä ja syytä.
 Papiksi ei hänen olisi pitänytkaan tuvetä vaan
 tiedemieheksi, kielentutkijaksi. Sillä vaikka hän on
 tunnollinen ja uuttera papinakin täytyi hänen pa-
 kottaa itseensä siihen, hänen mieltensä kun näet paloi
 yksinomaa opintoihin. Muuten oli hän kelpo mies,
 hyvästä helleäydästä ja uskossaan, ja kun
 hän milloin sai kaikki tieteelliset tunteensa syväan
 -linen-

Margreta.

Rovasti ja hänen vaimonsa istuivat kummulla
 pienellä penkillä tammen siimeksessä leväten päivän
 vaivoista. Lukuisa lapsijoukko leikkiä temmelsi hei-
 dän ympärillensä, uskalsipa vallaton pieni poika roh-
 keasti kiivetä tuon suuren tammen latvaan asti, huo-
 limatta äidin varoituksista.

Oli kaunis kesä-ilta, niin hiljainen ja rauhallinen.
 Rovasti poltteli pitkää piippua. Hänen kasvopiir-
 teensä olivat miellyttävät, mutta jotakin outoa ilmeni
 hänen läpätunkevassa katseessaan. Silmät luotuina
 suureen kiveen kummun juurella katsoi hän siihen
 herkeämättä eikä kuitenkaan sitä nähnyt, ei myöskään
 huomannut hymyileviä vainioita, joilla vihreä ruis
 lainehti, ei orjantappura-pensaikkaa valkokukkineen,
 joiden tuoksua hän hengitti, ei omia muhkeita leh-
 miään, jotka olivat niityllä laitumella, eikä pientä juu-
 tilaista kylää, joka, vaikkei se läheltä katsoen ollut-
 kaan kaunis, kuitenkin näytti niin viehättävältä ruo-
 hoisen kukkulan juurella. Hän ei nähnyt mitään
 kaikkesta tästä; hänen ajatuksensa olivat kääntyneet
 kokonaan sisäänpäin, ja niin näkevä kuin hän olikin,
 ei häntä ulkomaailma enemmän kuin sokeata häirinnyt.
 Mutta mitä hän sitten mietiskeli? Sitä ei ole
 vaikea arvata; tietysti samaa, mitä alinomaa ennenkin:

eri kielten erilaisuuksia ja yhtäläisyyksiä, sanojen yhtenäisyyttä ja syntyä.

Papiksi ei hänen olisi pitänytkaan ruveta, vaan tiedemieheksi, kielentutkijaksi. Sillä vaikka hän oli tunnollinen ja uuttera pappinakin, täytyi hänen pakkottaa itseänsä siihen, hänen mielensä kun näet paloi yksinomaan opintoihin. Muuten oli hän kelpo mies, hyvä ja helläsydäminen sekä luja uskossaan, ja kun hän milloin sai kaikki tieteelliset tuumansa syrjään sysätyksi, oli hän miellyttävä, hilpeä, jopa lapsellinenkin. Silloin katseli hän mielihyvällä ja kummastellen tavallisimpiakin esineitä, kuin olisivat ne olleet ihka uusia ja ihmeellisiä.

Mutta jos kunnan rovastimme ei silmiään käyttänyt, käytti hänen vaimonsa omiaan sitä paremmin. Tuossa hän istui niin tyynenä ja rauhallisena sukkaansa kutoen, silmälasit ohuella nenällänsä. Ajatukset eivät siltä olleet yhtä tyynet, ja silmät vilkuilivat joka taholle. Ei mikään jäänyt niiltä näkemättä, ei sekään, että navettapiika pysähtyi pähkinäpensaiden varjoon puhuakseen pari sanaa — tietysti sangen pitkää — myllärinrengin kanssa, joka oli hänen mielitietynsä.

»Kyllä minä annan hänelle löylytyksen», ajatteli ruustinna, »niin, Jumala tiesi kuinka kävisi, ellen minä kaikesta huolta pitäisi», ja hän loi mieheensä hiukan ylenkatseellisen silmäyksen, sillä hän ei ollut miestänsä koskaan käsittänyt. Kielihän oli kuten olla piti, sen avulla voi lausua ajatuksensa kirjallisesti ja suullisesti, vaihtaa ajatuksia toisen ihmisen kanssa, ja se kai oli pääasia. Mimmainen se oli ollut aikojen alussa ja kuinka se oli syntynyt, se oli vähäpätöisin asia maailmassa, ja hän piti rovastia ihmisenä,

jolla ei ollut kaikki saumat paikoillansa. Kuitenkin piti ruustinna miehestään, sillä hän oli hyvä ja kunnon mies, mutta hyvin epäkäytännöllinen, melkein kuin lapsi, kun hänen oli toimittava. Hän, ruustinna, sitä vastoin oli käytännöllinen ja hänen mielestään rovasti sai kiittää onneansa, kun oli hänet saanut.

»Mutta missähän Margreta viipty?» kysäsi ruustinna katsellen ympärilleen.

»Hän tulee kohta», huusi pikku Paul, jolla oli laajin näköala ylhäällä puunlatvassa. »Näen hänet puutarhassa. Nyt hän avaa puutarhanportin.»

Äiti käänsi terävän katseensa puutarhaan päin, josta kahdeksantoistavuotias Margreta tulla asteli. Hän oli kookas, solakka tyttö, kauniit siniset silmät, terveyden punaruusut poskilla, sydämmellinen hymy huulilla, sointuva ääni ja nauru. Kepein askelin riensi hän polkua pitkin ja heilutti kirjettä kädessään.

»Ajatteleppa, äiti», huusi hän, »olen saanut kirjeen Emililtä, hän tulee pian.»

»Pian?»

»Odotappas, niin saat kuulla: Hänen ystävänsä William Höeg — muistathan, että hän on usein puhunut hänestä, tuosta nuoresta miehestä, joka peri niin tavattoman paljon rahaa englantilaiselta äidiltään — on tarjonnut hänelle vapaan matkan ulkomaille. Eikö se ole ihanaa? Voi sitä kultaista Emiliä, kuinka iloitsenkaan hänen puolestaan! — Jumalan kiitos että hän on saanut tutkintonsa suoritetuksi. — Nyt hän aikoo, äiti kulta, poiketa tänne, yhtyäkseen sitten ystävänsä Hampurissa. Hän tulee jo huomenna!»

Nuori tyttö hypähteli ilosta ja ojensi kauniit pyöreät käsivartensa, aivan kuin olisi tahtonut syleillä koko maailmaa.

Äiti näytti tyytyväiseltä, mutta kävi kuitenkin miettiväksi. Sukankudin oli vaipunut hänen helmaansa.

»No niin», virkkoi hän hitaasti puhuen, »minäkin pidän sitä onnellisena tapahtumana. Nuorille ihmisille on terveellistä nähdä maailmaa, ja sitä paitsi hän ehkä voi tutustua eteviin henkilöihin. Joka tapauksessa on hänellä tilaisuutta harjaantua kieliä puhumaan. Mutta mitä nyt! Minne Margreta joutui?»

»Hän juoksi takaisin puutarhaan», kuului ylhäältä tammenlatvasta. »Hän poimii kukkia ja sitoo seppeleitä. Kas nyt hän ottaa ruiskukannun ja pienen haravan, ja minä tiedän minne Greta aikoo mennä, äiti, hän menee varmaankin Ludvigin ja herra Jensenin haudoille.»

Ruustinna pudisti päätään, kuin olisi tytär hänen mielestään lähtenyt hyvin turhanpäiväiselle asialle. Sitten hän kääntyi miehensä puoleen, tarttui hänen käteensä ja sanoi:

»Koll, ystäväni, tahdotko kuunella minua?»

Rovasti irrotti katseensa hautakivestä ja loi sen vaimoonsa, voimatta erottaa noita kahta esinettä toisistaan.

»Emil tulee huomenna kotiin.»

»Emil tulee huomenna kotiin», toisti rovasti soinnuttomalla äänellä. Sitten hän äkkiä kokosi ajatuksensa ankaralla ponnistuksella, hänen katseeseensa tuli eloa, ja ilostuneen isän koko lämmöllä hän kysyi:

»Tuleeko Emil huomenna kotiin?»

Rouva Kollin vastattua myöntävästi katseli hän tyytyväisenä ympärilleen, poimi jalkansa vierestä pienen kukkasen, joka juuri oli sulkeutunut yöksi, ja selitti, ettei sen kauniimpaa kukkaa ollut olemassa.

«On kerrassaan ihana ilta, ystäväiseni, aivan erinomainen ilta, ja poikani palaa kotiin. No, sepä vasta on hyvä uutinen. Kuinka kaunista ja rehevää on kaikkialla! Vilja on niin ihmeteltävän korkeata. No, mutta katsoppas vain, tässähän kasvaa »sotauroutta». Meidän täytyy viedä muutamia mukanamme linnulle ja muiden kanssa voimme tapella. Tulkaa tänne, Paul, Kristian, Andreas. Vai niin, pikku Mina tahtoo myöskin olla mukana, hän saa istua isän käsivarrella.»

»Nyt minä menen», virkkoi ruustinna kohouttaen olkapäitään. »Sinä tulet mukaan, Sofi, ja luet minulle sanomalehtiä.»

Sillä aikaa asteli Margreta reippaasti polkua pitkin, joka johti ruispellon halki kirkkomaalle. Joskus hän pysähtyi, poimi kukkasen ja liitti sen kukkakimpuunsa.

Kirkkomaan oli pieni ja vähäpätöinen, huonosti hoidettu ja rikkaruohojen peitossa. Ainoastaan paikoitellen näkyi hellän ja huolellisen hoidon jälkiä. Margreta laski kukkakimpun pienelle lapsenhaudalle, hänen pienen veljensä, jota hän tuskin muisti. Seppeleen hän ripusti yksinkertaiselle, valkoiseksi maalatulle puuristille, jossa oli nimi Henrik Jensen.

Hän oli ollut koulumestarina pitäjässä. — Ilman sukulaisia, ilman ystäviä oli hän viettänyt elämänsä poikamiehenä, ja muisto hänestä säilyi ainoastaan nuoren, uskollisen tytön mielessä, joka tuossa kumartui haudan yli, kasteli kukkia, haravoi ja puhdisteli, niin että pieni kauta tuli varsin somaksi.

Margreta oli pitänyt hänestä aina siitä asti, kun hän viisivuotiaana tyttöksenä istui koulumestarin polvella satuja kuunnellen. Koulumestari oli opettanut

häntä soittamaan kirkon pieniä urkuja ja laulamaan niin kauniita virsiä. Niitä oli Margreta laulanut hänelle, kun hän makasi kalpeana kuolinvuoteellaan, katseellaan Margretaa siunaten — oi, sitä hän ei koskaan voinut unohtaa.

Alkoi jo hämärtää, kun Margreta lopetti työnsä, hänen täytyi kiiruhtaa kotiin, jossa hänellä oli paljon toimitettavaa, sillä Margreta oli reipas tyttö.

Ennenkuin hän oli tullut täysikasvuiseksi ja kun hän vielä sisaruksineen kävi Bokedalissa paroonin luona, jonka kotiopettaja opetti heitä yhdessä paroonin omien lasten kanssa, oli pappilassa rouvan-apulainen, mutta vaikka sillä paikalla oli ollut monta ja perin erilaista henkilöä, olivat kaikki kuitenkin toistensa kaltaisia siinä, etteivät voineet toimittaa askareitaan rouva Kollin meiltä myöten. Pikku Greta, joka ennen kaikkea rakasti rauhaa ja oli hyväsydäminen ja ahkera, auttoi mikäli kykeni ja tuli vihdoin huomaamaan, ettei ollutkaan peräti mahdotonta toimia äidin mielen mukaan.

»Luulenpa että kykenisin sitä työtä toimittamaan», ajatteli hän itsekseen, täyttäessään 16 vuotta, »ja silloin olisi meillä rauha talossa. Rahatkin jäisivät säästöön, ja nyt kun Emilin kustantaminen tulee niin kalliiksi, olisivat ne kyllä tarpeen. Voihan sitä aina koettaa.»

Ja koe onnistui. Tyttö nousi ylös aamun koittaessa, ja kaikki kävi häneltä hyvin ja helposti. Työ oli tosin proosallista, maidon kuorimista, voin kirnumista ja voileipien valmistamista, mutta uskollinen, rakastavainen mieli, jolla hän sen teki, jalosti työtä. Joka päivä päivällisen jälkeen hän pelasi sakkia isänsä kanssa ja kahvin jälkeen he tekivät pienen kävelyret-

ken yhdessä, jolloin Margreta oli hiljainen ja levollinen, milloin isä oli ajatuksiin vaipuneena, ja liverteli kuin pieni iloinen lintunen, kun taas isä milloin oli halukas häntä kuuntelemaan. Iltapäivällä hoiteli hän puutarhaa vanhan Lonan avustamana. Se häntä suuresti virkisti, ja jos hänelle sitten jäi joutoaikaa, hiipi hän hyvä kirja kainalossa lehtimajaan. Mutta harvoin hän siellä sai olla rauhassa. Kristian ei oppinut läksyjään, sisaren piti häntä auttaa. Pikku Mina oli repinyt suuren reiän hameeseensa, ja Gretan oli se välttämättä paikattava, ennenkuin äiti sen näkisi. Paul ja Andreas olivat riitaantuneet keskenään, vetivät toisiaan tukasta, ja koko hänen hellänvakava sisarellinen valtansa oli tarpeen heitä sovittamaan. Ja näiden monien vastusten ja ikävyyksien jälkeen tuli neljäntoista vuotias Sofi pyytämään häntä kanssaan metsään, eikä Margreta hennonut hänen harrasta pyyntöänsä vastustaa.

Kun Margreta joskus kävi ikäistensä ja uskotujen ystävättäriensä paroonin nuorten neitien luona ja näki heidän istuvan ompeluilla kirjaamassa kauniita tyynyjä ja jakkaroita, joille kukkaset puhkesivat heidän käsissään, ja hän silloin ajatteli, että heillä oli koko päivä vallassaan, että he voivat lukea, soittaa ja kävellä aivan oman mielensä mukaan, silloin hän tosin tunsu itsensä hyvin sidotuksi ja piti heitä äärettömän paljon onnellisimpina. Mutta eikö hän puolestaan ollut paljoa suuremmaksi hyödyksi? Luulipa hän myöskin olevansa miltei enemmän rakastettu ja välttämättömmämmän tarpeellinen. Lukemattomia kertoja päivässä häntä huudettiin ja kysyttiin: »Margreta, Margreta, missä on Greta?» Olihan hänkin onnellinen, eikä edes olisi tahtonut vaihtaa heidän kanssaan.

Rouva Koll oli omituinen nainen. Hän tiesi, kuinka mikin asia oli toimitettava, ja oli erinomaisen taitava panemaan ihmisiä liikkeelle, mutta itse hän ei voinut mitään tehdä, tahi oikeammin, hän ei sitä tahtonut. Sukkia hän kuitenkin kutoi sekä suurille että pienille, ja siihen taas ei Margreta olisi kyennyt. Monet kerrat päivässä kävi tuo soma pieni rouva kaikkialla talossansa tarkastamassa, oliko kaikki kuin olla piti, ja voi silloin huolimatonta!

Vihdoinkin oli Emilin huone kunnossa. Pukeumapöydällä oli lasillinen kauniita niittykukkia ja ruohoja, kaikki tuoksuttomia, jotteivät häiritsisi Emilin unta. Nurkassa riippui suuri piippu ja tupakkakukkaro, jonka Margreta itse oli virkannut, ja joka oli tupattu täyteen tupakkaa, sillä Emil tuli isäänsä ja oli vasta piippu suussa oikein hyvällä päällä. Lempi-kirjoja ei oltu unohdettu, vanha viulu, jota hän poikana oli vinguttanut, riippui seinällä, onkivapa seisoi nurkassa, valkoiset uutimet liehuivat edes-takaisin avonaisessa akkunassa. Huone teki kodikkaan, ilmavan ja hauskan vaikutuksen. Nuori tyttö katseli kättensä työtä tyytyväisen näköisenä, kiiruhtaen sitten omaan pieneen huoneeseensa. Kello oli paljon, Emil saattoi pian tulla, ja Margreta tahtoi vähän siistiä pukuansa sitä ennen.

Margreta ei ollut turhamainen. Mutta seisoesaan kuvastimen edessä palmikoitsemassa paksua kiiltävää vaaleanruskeata tukkaansa hän ajatteli kuitenkin: olisipa hauska, jos Emilin mielestä olisin somistunut! Hän pukeutui vaalean siniseen pukuunsa, pani yksinkertaisen mustan silkkiesiliinan vyölleen ja niin hän oli valmis ja hiipi hiljaa ulos talosta ja puutarhasta. Emilin oli aina tapana antaa vaunujen

pysähtyä ja itse mennä edeltä kotolaisia yllättämään. Nyt sisar oli päättänyt lähteä häntä vastaan.

Kuinka iloiseksi hän tunsu itsensä! Hän katseli pieniä lintusia, jotka kohosivat korkealle ilmaan — miten ihanaa olikaan matkustaa, ja nyt saisi Emil lähteä pitkälle matkalle. Jospa kuitenkin pääsisin hänen mukaansa! Mutta tavallaanhan seuraankin häntä, ajatteli Margreta. Saanhan nähdä kaiken, joskin vain hänen kirjettensä kautta.

Kun Margreta oli kulkenut hyvän matkaa, kuului äkkiä Emilin rakas, tuttu ääni, ja samassa hän seisoi Margretan edessä.

»Sinä arvasit, että tulisin tätä tietä, pikku Greta kultani; no, voi toki, anna kun oikein sinua katselen — kuinka olet sievistynyt ja kuinka olet suureksi kasvanut! Mutta sehän on totta, minullahan on mukana rakas vieras; niin, tuskin häntä vielä näet, polku on niin kapea, että hän on aivan piilossa takanani. William Höeg se on. Hänessä heräsi yht'äkkiä halu tulla kanssani tänne maalle, ja nyt me viivymme täällä kokonaista kolme viikkoa.»

Margreta vähän säikähti nähdessään tuon nuoren hienon herran, joka seisoi hattu kädessä ja katseli häntä veljen olkapään yli. Pian hän kuitenkin rauhoittui, sillä hän oli liian suora ja luonnollinen joutuakseen hämilleen. Sitä paitsi näytti tuo nuori herra niin hyvältä ja ystävälliseltä, ja vieraanvaraisuus oli Margretan käsityksen mukaan pyhä velvollisuus.

Luontevalla ja samalla kuitenkin niin naisellisella tavallaan ojensi hän vieraille kätensä ja kiitti häntä ystävyystä, jota hän osotti Emilille, sekä siitä, että hän oli tahtonut tulla heitä tervehtimään.

Tuntui siltä kuin he olisivat jo kauan olleet tuttuja ja niinhän he olivatkin, veljen kautta. Margreta ei ollut koskaan nähnyt niin iloisia ja onnellisia kasvoja. Mahdotonta oli ajatella, että huolet tai edes vakavat ajatukset koskaan olisivat luoneet varjoa tuolle vapaalle, huolettomalle otsalle.

Heidän täytyi kulkea yksitellen, Margreta kävi etunenässä, sitten tuli William Höeg, ja Emil lopetti kulkueen.

»Me puhuimme juuri teistä ja teidän omaisistanne, kun tulitte», virkoi nuori mies, kiinnittäen kourallisen ruiskukkia olkihattuunsa, jonka hän sitten uljaasti asetti vinoon kiharaisen päänsä päälle. »Emil esitti minulle teidät kaikki niin tarkkaan, että nyt todella luulen tuntevani teidät sekä ulkonäisesti että sisällisesti.»

Ruustinna kovin hämmästyi, mutta oli samalla hyvin hyvillään nuoren rikkaan miehen tulosta. Tuhansia iloisia tulevaisuudenkuvia pyrki heti hänen mieleensä. Mutta hän oli, kuten tiedämme, ovela nainen ja kätki sen vuoksi ilonsa niin suuren kylmyyden taakse, kuin kohteliaisuus suinkin salli.

»Oli vähän ajattelematonta, Emil kulta, kehottaa herra Höegiä tulemaan tänne. Mitäpä houkuttelevaa yksinkertainen pappila voisi tarjota hemmotellulle nuorelle herralle?»

»Sinä et häntä tunne, äiti hyvä, ei hän ole vähintäkään vaateliias, mutta jos aiot kursailla hänelle ja olla jäykkä ja vieras, niin on varma, että olo täällä meillä käy hänelle sangen ikäväksi.»

Pastori Koll sitä vastoin pudisti lämpimästi vieraan kättä ja pyysi häntä olemaan pappilassa kuin

omassa kodissaan — kehotus, jota William kohta noudatti.

Kun Margreta heti sen jälkeen tuli ilmoittamaan, että illallinen odotti huvimajassa, näki hän kummatuksekseen Andreaksen vieraan polvella ja pienen Minnan, joka muuten oli niin kaino, aivan huolettomana istumassa hänen käsivarrellaan, tuttavallisesti pöröttäen hänen kiharoitaan pienillä pehmeillä kätösillään.

»Nämäpä ovat hauskoja, pirteitä lapsia. Tämä pikku tyttö on teidän näköisenne, hän ja minä olemme jo hyviä ystäviä», ja hän hypytteli pienokaista ilmassa.

Tuskin oli aurinko seuraavana päivänä noussut, kun Magreta hiljaa hiipi ulos puutarhaan koppa käsivarrellaan ja veitsi kädessä. Hän tahtoi leikata parsaa hyvissä ajoin hämmästyttääkseen Emiliä hänen mieliruuallaan suurukseksi. Mutta eipä aikaakaan, niin kuului askeleita, ja kun hän katsahti taakseen, seisoi hänen herra veljensä aivan hänen vieressään kääriytyneenä yönuttuunsa, piippu suussa, hyvänsävyinen ja miettiväisen rauhallinen ilme kasvoillaan. Taempana näkyi hänen ystävänsä vaalessa kesäpuvussa olkihattu päässä ja sikari hampaissa, huolettomana ja tyytyväisyyden hymy huulilla.

Margreta oli tottunut siihen, että Emil lupa-aikoina seurasi häntä kaikkialle. Hän ei sen vuoksi ensinkään ihmetellyt, että ystävykset läksivät hänen kanssaan maitohuoneeseen, jossa he ajan kuluksi söivät suuhunsa kerman viilipytystä. Keskustelu sujui kevyesti. Margretalla oli niin paljon kyseltävää, heillä niin paljon kerrottavaa, Emil jutteli tyyneen tapaansa, William vilkkaasti. Teatteri, kirjallisuus, seuraelämä

— kaikki tuli puheeksi. Williamin arvostelu oli kenties hiukan pintapuolista, mutta nuoresta tytöstä oli kuitenkin hauska häntä kuunnella, ja parasta kaikesta oli, että hänen hyvä sydämensä aina pilkisti kaikesta esiin.

Pappilassa kävi elämä vilkkaaksi. Vanhan ajurin ja verrattain yhtä vanhan vaunuparin täytyi olla ahkerassa työssä. Sitä paitsi teki nuoriso pitkiä kävelyretkiä. Emil rakasti kävelyä ja tahtoi aina jatkaa matkaa yhä kauemmaksi.

»Mutta jaksaaako sisaresi?» kysäsi William ja katsoi Margretaan.

»Kuinka hän ei jaksaisi? Greta on reipas tyttö.» Ja niin jatkettiin matkaa.

Nuori vieras oli niin kohtelias Margretaa kohtaan; milloin hänen piti levätä, milloin William tahtoi tuoda hänelle lasillisen maitoa, ja hänen piti aina määrätä kävelyretkien suunta. Hänestä tuntui niin uudelta ja oudolta semmoinen päähenkilönä olo.

Aika kului aivan liian pian, niin arvelivat kaikki mutta ei kenenkään mielestä niin pian kuin Williamin ja Margretan.

Eräänä sunnuntai-iltapäivänä — Emil ja hänen ystävänsä olivat silloin olleet yli kaksi viikkoa pappilassa — tuli Margreta tyhjä kori käsivarrella pienestä mökistä kylän toiselta puolen. Hän oli vienyt vähän ruokaa sairaalle torpparille ja palasi nyt sieltä itkien — voi, hän oli nähnyt niin paljon tuskaa ja kurjuutta. Perheen isä makasi kovassa kuumeessa. Käsivarret, joiden tuli elättää vaimoa ja pienokaisia, lepäsivät voimattomina vuoteella. Margreta ei voinut heitä auttaa, se kävi niin raskaaksi. Hän oli mielestään aivan liian onnellinen; kuinka hän saattoi tuntea itsensä niin

onnelliseksi maailmassa, jossa vallitsi niin paljon surua ja puutetta? Voi, jospa Herra lähettäisi heille apua!

»Missä olette ollut niin kauan aikaa, neiti Margreta?» kuului äkkiä Williamin ääni. Hän istui lepäpensaalla, joka oli keskenkasvuisesti jäänyt, ja noukki lehtiä valkoisesta kukkasesta.

Nuori tyttö meni hänen luokseen ja kuvaili hiljaisella äänellä, kyyneleet silmissä, näkemäänsä puutetta, joka oli häneen niin syvästi koskenut.

»Ette saa itkeä», lohdutteli William, »voinhan minä, Jumalan kiitos, vähän auttaa. Hampurissa nostan rahani, katsotaanpa nyt, paljonko minulla on tässä.»

Hän otti kukkaronsa, laski matkarahat, juomarahat j. n. e. ja ojensi Margretalle loput.

»Kolmekymmentä kahdeksan riikintaalaria. Olin suonut enemmän olevan.»

Margretan silmät loistivat ilosta ja kiitollisuudesta. Hän päätti heti palata takaisin, hyvä uutinen ei voinut tulla liian varhain. William nousi ja läksi saattamaan häntä.

»Jumala kuuli rukoukseni», ajatteli Margreta, »mutta kummallista on, että ilo voida auttaa on suuri, vaan ei kuitenkaan niin suuri kuin se ilo, jota tunnen ajatellessani, että Emilin ystävä on niin sääliväinen, niin hyvä ja jalo.»

Kotimatalla pyysi William häntä soittamaan urkuja, ja he menivät kirkkoon ja lauloivat yhdessä virren. Tuntui niin oudolta, Margreta kiiruhti takaisin ulos. Sitten hän kertoi Williamille herra Jensenistä, heidän kulkiessa polkua pitkin ruispellon poikki kotiin päin. William noukki terälehdet toisesta valkoisesta kukasta toisen jälkeen, ja Margreta, joka kulki

edellä, kuuli hänen puoliääneen hokevan: »tapahtuu, ei tapahdu, tapahtuu.»

Rouva Koll oli heitä vastassa avonaisella puutarhanportilla.

»Tule kanssani sisään, tyttöseni», sanoi hän, »minulla on sinulle jotakin sanottavaa.»

Greta seurasi häntä mitään aavistamatta ja hämmästy suuresti, kun äiti otti silmälasit nenältään — ne otettiin pois ainoastaan juhlallisina hetkinä; muuten olivat ne kuin kiinnikasvaneet nenään — ja tekeytyi ankaran näköiseksi.

»Olen pahoillani siitä, että minun nyt täytyy puhua vakavasti kanssasi, tyttäreni, mutta sinä olet täysikasvuinen, Margreta, — jonka seikan melkein voisi luulla sinun unohtaneen — eikä sovi että sinä käyskentelet yksin nuoren herran kanssa. Sinun täytyy pysyä paljon loitommalla ja olla kainompi. Anna sinä Emilin ja hänen mennä ja jää itse kotiin. Ei kukaan sinua rakasta niinkuin äitisi, tyttöseni, minun olisi pitänyt sinua ennen varoittaa. Sydämmen rauha on kallisarvoinen tavara, eikä sitä voi kyllin huolellisesti säilyttää. Nyt herra Höeg matkustaa pois, eikä varmaankaan koskaan tänne palaa. Olo täällä on ollut pieni vaihtelu tuolle hienolle, nuorelle herralle, pieni idyllinen intermezzo, joka hyvinkin lyhyen ajan kuluttua on hänen mielestään haihtuva. Katsos, se meillä pitää olla selvillä. Hän ei saa viedä kenenkään mielenrauhaa mukanaan pois matkustaessaan, ja vaikka me emme voisikaan häntä unohtaa, muistelemme häntä ainoastaan miellyttävänä seura-ihmisenä.»

Margreta ei vastannut sanaakaan tähän pitkään puheeseen. Hän oli hiukan kalpea, mutta pysyi aivan tyynenä aina siihen asti kun äiti, suudeltuaan häntä

otsalle ja sanottuaan häntä ymmärtäväiseksi Gretakseen, oli mennyt tiehensä, mutta silloin hän purskahti itkuun. Kaikki hänen sydämensä kielet tuntuivat väräjävän. Säälimätön käsi oli paljastanut hänen pyhimät tunteensa, joista hän ei edes itsekkään ollut tietänyt.

Hän ei tule tänne koskaan enää! Olisiko se mahdollista. Niin, kenties hän ei koskaan enää Williamia näkisi. Se oli kyllä mahdollista, mutta se ei ollut mahdollista, että hän kokonaan voisi heidät unohtaa. Äiti ei häntä tuntenut, ei ollut nähnyt häntä tänään, kun hän istui leppäpensaalla ja laski rahoja hattuunsa, auringon paistaessa suoraan hänen säälistä ja hyvydestä loistaviin kasvoihinsa. Oli miten oli sydämen rauhan, mieluummin tahtoi Margreta sen menettää, kuin ettei olisi koskaan häntä tuntenut. Oi ei! Margreta ei tahtonut muistella häntä hetkelisenä tuttavuutena, hän tahtoi muistella häntä jalona ystävänä, veljenä. Mutta kun hän ajatteli niin, tuntui kuin Emil olisi joutunut varjoon, ja hän aivan säikähti, pani kätensä ristiin ja rukoi, että Jumala auttaisi häntä olemaan hyvä, nöyrä ja Hänen tahtonsa tyytyväinen.

Sitten hän huuhtoi silmiään kylmällä vedellä. Syvästi suruissaan hän oli vieläkin, mutta kuitenkin tyynempi ja rauhallisempi. Hän avasi akkunan antaakseen tuulen vilvottaa kuumia poskiansa, ja kas! aivan seinän vieressä kasvoi pieni valkoinen kukka. Se hymyili hänelle niin veitikkamaisesti, aivankuin se olisi tahtonut sanoa: »tapahtuu, ei tapahdu, tapahtuu.»

Siitä päivästä oli Margretalla aina niin kiire, kun oli lähdeävä kävelyille, ja kun he tahtoivat puhella hänen kanssaan keittiössä, oli hän puutarhassa,

ja kun he tulivat sinne, seiso i hän makuuhuoneessa silittämässä vaatteita. Emiliä oikein suututti. »Näin hullusti ei totta totisesti koskaan ennen ole ollut. Luulenpa kuin luulenkin, että Greta on ainoa koko talossa, joka kykenee jotakin tekemään.»

William Höeg ei virkkanut mitään, mutta näytti alakuloiselta ja onnettomalta. Sitä Margreta ei huomannut, sillä hän ei uskaltanut häntä katsella, mutta rouva Koll huomasi sen varsin hyvin ja hymyili silloin niin viekkaasti, itseksensä ajatellen: »Vielä tästä hyvä tulee.»

Ne olivat ikäviä päiviä. Pikku Greta, joka kuitenkaan ei voinut aina olla ulkona, ja josta olo Williamin seurassa tuntui niin tukalalta ja oudolta, ikävöi heidän poislähtöään. Pakko kiusasi hänen luonnollista ja suoraa luonnettaan. Miksi hän ei ollut samanlainen kuin ennen? Hän oli oikein suuttunut itseensä, piti itseään tyhmänä ja omituisena, mutta ei hän siitä parantunut.

Päivää ennen heidän lähtöänsä istui koko perhe katetun suklaapöydän ääressä. Kaikki muut olivat hyvällä tuulella, paitsi vieras ja Margreta, mutta sitä ei kukaan huomannut.

»Nyt on herra Höeg nähnyt kaikki kauniit paikat ympäristössä», sanoi rouva Koll, »mutta yksi on sittenkin vielä näkemättä. Metsäisellä kukkulalla lähteineen ja kauniine näköaloineen ette ole käynyt, sepa on todella vahinko.»

Se kipinä syttyi. Ruustinna, hän kyllä tiesi, mitä sanoi.

»Mutta voimmehan lähteä sinne vielä tänään», huudahti Sofi innoissaan.

»Voi niin, äiti, saammeko, äiti, niin olet kiltti?» huusivat lapset yhteen suuhun.

Vihdoinkin antoi äiti suostumuksensa. Gretan piti sääliä tavarat koreihin sekä toimittaa kaikki varustukset, ja päivällisen jälkeen ajoivat kahdet vaunut portaitten eteen, vanhat ja uudet, joiksi niitä sanottiin.

Vaikka William monta vertaa mieluummin olisi tahtonut istua vanhoissa vaunuissa, pakotettiin hänet suurimmalla kohteliaisuudella asettumaan rovastin ja ruustinnan seuraan.

»En millään muotoa voi sallia, että te ajatte tuossa vanhassa rämässä. Lapsille se kyllä kelpaa, ja Margretan täytyy myöskin olla siinä pitämässä heistä huolta. He ovat niin vallattomia, nuo pienokaiset.»

Ajelu ei tuottanut rouva Kollille erikoista hauskuutta. William oli huonolla tuulella eikä sanonut hänelle sanaakaan. Rovasti istui poikansa kanssa taka-istuimella keskustellen tieteellisistä asioista suureksi huviksi heille molemmille.

Metsäkukkula oli kaunis paikka, ja vaikka tie olikin vähän vaivaloinen, kannatti sinne kyllä nousta, sillä sen laelta näki aina rantaan asti, joka kaukana etäisyydessä kimalteli tummansinisenä vyönä. Sieltä näkyi kaksitoista kirkkoa, monta metsää ja lukematomia vihertäviä vainioita.

Jeppe täytti padan lähdevedellä ja teki kivistä tulensijan, miten parhaiten taisi. Nuoret keräsivät kivia oksia ja tanssivat sitten tulen ympärillä, kun se täyteen liekkiin leimahti. Sitten otettiin esiin lentovanteet. Kukkulan tasaisella, vihertävällä laella kävi niiden heittäminen mainiosti.

Margreta hiipi hiljaa pois ja istuutui sammalpeitteelle pienen kummun taakse, jonkun matkan päähän

muista. Hän kuuli heidän pitävän iloa ja nauravan. Semmoinen oli hänkin ennen ollut. — Kävisiköhän se häneltä koskaan enää? Se tuntui hänestä mahdottomalta ja hän purskahti itkuun.

»Onhan kaikki entisellään», ajatteli hän, »minulla on rakas isäni, herttainen, järkevä äitini, kultaiset pienet siskoni, onnellinen koti — voi, teen syntiä kun olen näin tyytymätön!» ja hän itki vielä katkerammin.

Mutta kuka sieltä tulee? Hän se on. — Margreta ehti tuskin kuivata kyyneleensä, ennenkuin William seisoi hänen vieressään. William oli kuitenkin siksi kiihtyneessä mielentilassa, ettei huomannut Margretan itkeneen.

»Minun täytyy saada puhua kanssanne, neiti Koll, en kestä enää kauempaa. Huomenna matkustan pois, Margreta, ettekä te ole sanonut minulle ainoatakaan lohdutuksen sanaa, vaikka olen niin paljon kärsinyt, ja vaikka te muuten olette niin hyvä. Ei ollut kauniisti tehty, että te niin äkkiä vetäydyitte pois seurastani, että niin kokonaan hylkäsitte minut sanomatta sanaakaan. Käsittäkää minut oikein, en ole niin itserakas, että vähintäkään loukkaantuisin siitä, että ette tahdo minua valita — päinvastoin, niin raskasta kuin se onkin, ymmärrän sen varsin hyvin, mutta sitä en ymmärrä, että te, joka olette niin ystävällinen kaikkia muita, jopa sieluttomia eläimiäkin kohtaan, ette ole suonut minulle ainoatakaan lohduttavaa, ystävällistä katsetta. Miksi olette ollut niin sydämmetön, teidän olisi pitänyt lohduttaa minua hyvän sisaren tavoin, teidän olisi pitänyt sääliväisesti ja anteeksiantavasti osottaa minulle, että ette tahdo tulla vaimokseni — eikö totta?»

Margreta rupesi uudestaan itkemään, mutta samalla hänen teki mieli hymyillä, niin hämmentynyt ja kuitenkin niin sanomattoman onnellinen hän oli.

»Eikö totta, Margreta?»

»Ettehän te ole koskaan sitä minulta pyytäneenkään», kuiskasi hän aivan hiljaa, mutta William sen kuitenkin kuuli ja loi häneen vakavan katseen, josta toivo säteili.

»Hyvä Jumala, olisinko erehtynyt? Margreta, nyt pyydän minä sitä teiltä.»

Empimättä ojensi Margreta hänelle kätensä. William seiso i kuin muuttuneena Margretan edessä, onnesta loistavin silmin.

»Jumala sinua siunatkoon, rakas tyttö!» hän sanoi. — »Tämä pieni käsi on siis minun, sinä et sitä vedä pois; oi, olen melkein liian onnellinen!»

Sillä välin istui rouva Koll kannolla sukkaa kutoen ja katseli vuoroin tulta, joka loi punaisen hohteen puitten ruskeille rungoille ja Jeppe-ajurin leveälle, typerälle naamalle, vuoroin iloisia lapsia, jotka heittelivät vanteita. Isä oli mukana leikissä, mutta käyttäytyi vähän kömpelösti. Sitä paitsi vaipui hän ajatuksiinsa, juuri kun vanne oli otettava vastaan. Vähän väliä käänsi äiti päätään sivulle päin, katsoakseen eivätkö molemmat nuoret — hän oli nähnyt heidän kaatoavan — jo pian näyttäytyisi. Kun he vihdoin tulivat käsikädessä, ei hän ensinkään hämmästynyt, vaan jatkoi kutomistaan, aivan kuin ei mitään olisi tapahtunut.

William meni suoraan rovastin luo.

»Herra rovasti, minulla olisi teille pyyntö.»

»Olen hyvilläni, jos voin teitä jollain tavoin auttaa, nuori ystäväni.»

»Tahtoisin riistää teiltä kalleimman aarteenne. Voitteko uskoa minulle tyttärenne?»

»Minun tyttäreni! Margretan! Jo nyt!»

Isä loi katseensa tyttärensä, ja Margretan seisossa siinä punehtuen ja hymyillen kyynelten lomitse, huomasi hän ensi kerran, että tyttö oli hurmaavan kaunis, ja se huomio valtasi hänet niin syvästi, että hän ehdottomasti lausui:

»Häntä itseänsäkö te rakastatte? Ettekö rakasta ainoastaan tuota ulkonaista ihanuutta, joka katoaa jo muutamien vuosien kuluttua?»

»Sinä teet hänelle vääryyttä, isä kulta», virkkoi Greta ujosti, »hän pitää minusta aivan samasta syystä kuin sinäkin. Hän pitäisi minusta, vaikka olisin punatukkainen ja rokonarpinenkin — eikö niin?»

William mietti hetkisen, ennenkuin vastasi:

»Totta puhuen, Margreta rakas, olisin tuskin tullut sinuun siinä määrin tutustuneeksi, jos olisit ollut rokonarpinen, mutta voin myöskin sinulle vakuuttaa, että tästä lähtien sinua yhä rakastaisin, vaikka sinä, Jumala siitä varjelkoon, rokonarpiseksi tulisit.»

Rovasti Koll loi häneen ystävällisen katseen.

»Suoruus on ihmisen pääavuja», sanoi hän, »mutta älkää panko pahaksenne, kun teen muutamia kysymyksiä sille miehelle, jolle minun on uskottava lapseni. Hän on lämminsydäminen, hiljainen ja viaton tyttö, mutta tottunut toisten johtoon. Nuori ja monissa suhtein vielä kehittymätön kuin on, tarvitsee hän tukea. Kuinka on uskonne laita?»

Nuori mies katsoi hyvin hämmästyneenä rovasti Kolliin. Kotvan aikaa hän näytti vakavasti miettivän, mutta vastasi sitten äkkiä:

»Tunnustan evankeelis-luterilaista uskoa.»

»Te tunnustatte sitä suullanne, mutta tunnustatteko myöskin sydämessänne? Ainoastaan se mies, jolle Jumalan sana on voima, joka täyttää koko hänen elämänsä, voi tehdä vaimonsa onnelliseksi.»

Rouva Kollin oli vaikea hillitä itseänsä. Mitä hänen miehensä ajattelikaan? Niin verrattoman edullinen naimiskauppa tarjoutui hänen tyttärelleen — halvan maalaispapin tyttärelle — ja kuitenkin hän teki esteitä.

Mutta kosija ei laisinkaan näyttänyt panevan pahakseen, vaan vastasi hyvin vaatimattomasti, ettei hän ollut läheskään niin hyvä kuin olisi pitänyt, mutta että hän aina oli syvästi kunnioittanut uskontoa ja toivoi tulevansa aikaa myöden paremmaksi.

Rovasti taputti häntä olkapäälle ja katseli häntä lempeästi, miltei rakkaudella.

»Te olette hyvä», lausui hän, »hyväsydäminen ja hellä, mutta ette ole, ainakaan minun luullakseni, kyllin luja. Teidän luonteenlujuutenne on vähemmän kehittynyt kuin teidän ikäiseltänne odottaisi. Se kai johtuu siitä, ettei teidän ole tarvinnut käydä vastoinkäymisten kovaa, mutta usein hyödyllistä koulua. Mutta vielä eräs seikka: mitä te oikein toimitatte?»

»Hyvänen aika, rakas Koll, herra Höeg on varakas. Siinä suhteessa ei ole estettä.»

Nuori mies kävi hämilleen ja loi appiinsa melkein nöyrän katseen.

»Tässä ei ole kysymys ainoastaan hyvästä toimentulosta, Andrea», jatkoi rovasti tyynesti, »ihmisen tulee elää hyödyttääkseen myöskin isänmaataan ja kanssa-ihmisiä, kehittääkseen taipumuksiaan ja toimittakseen niin paljon hyvää kuin mahdollista. Sitä paitsi tulee itsenäisen miehen voida elättää itseänsä ja

perhettänsä turvautumatta perittyyn rikkauteen. Vaikka te siis ette vielä mikään ole, aiotte kai, nuori kuin olette, kuitenkin tulla joksikin?»

Nyt kiiruhti Emil, joka muitten kanssa oli seisunut kuuntelemissa, ystävänsä avuksi.

»Williamilla on ylioppilaana mitä parhaat arvolauseet. Hän on paljon lukenut, sivistynyt poika, jolla on taipumusta moneen suuntaan. Tiedettä voi luullakseni paraiten palvella, kun ei ole sidottu, vaan kyllin riippumaton antautuakseen kokonaan semmoisiin opintoihin, jotka enimmin miellyttävät», ja Emil ajatteli kuinka onnellisia hän ja isä olisivat olleet, jos heidän asemansa olisi ollut sellainen.

»Vaikka en mikään olekaan», virkkoi William hiljaa, »toivon kuitenkin että minusta Jumalan avulla tulee hyvä puoliso.»

»No niin, huomaan kyllä, että te sydämmestänne toisianne rakastatte. Te olette mielestäni vielä molemmat lapsia, mutta hyviä lapsia, ja sen vuoksi luotan siihen, että Jumala ottaa teidät huostaansa ja lahjoittaa teille runsaimman siunauksensa, kuten minä nyt annan teille omani.»

Hän syleili heitä, he olivat kaikki kolme hyvin liikutettuja. Sitten tuli äidin vuoro. Hän oli aivan ymmällään — tämä oli tullut niin odottamatta. Mutta sisimmässään hän ajatteli: »Siitä he saavat kiittää minua», ja hän oli mielestään niin mahdottoman viisas, vaikka oikeastaan ei ollut toimittanut muuta, kuin viivyyttänyt nuorten onnea ja hankkinut heille muutamia raskaita, surullisia päiviä.

»Mieleeni ei olisi koskaan juolahtanut», arveli Emil, »että sinä voisit ihastua Margretaan, sinä, johon eivät edes Kööpenhaminan komeat kaunottaret

ole tehneet mitään vaikutusta. Olin aina kuvitellut häntä pienenä papinrouvana, mutta rakkaampaa lankoa en mitenkään olisi voinut saada.»

Pienokaiset riemuitsivat ja syleilivät uutta veljeänsä. Jeppe-ajuri raapasi jalallansa ja onnitteli, kajahuttipa vielä eläköön-huudonkin, niin että metsä raikui.

»Kyllä minä laitan kahvin», kuiskasi pikku Sofi, »parasta on että rupean ajoissa harjoittelemaan, koska me pian menetämme sinut, Greta. Muuten voin sanoa sinulle, että kun te ensimmäisenä iltana tulitte yhdessä sisään, ajattelin minä, että teistä varmaankin tulisi pari, mutta et saa sitä kertoa kellekään, sisko kulta, sillä silloin he tekisivät minusta pilkkaa aamusta iltaan.»

Margreta pujahti takaisin pienen kummun taakse piiloon. Hän kaipasi yksinäisyyttä. Hän heittäytyi polvilleen ja kiitti Jumalaa kaikesta sydämmestänsä. Voi kuinka oli autuaallista saada Williamista oikein paljon pitää! Jospa hän nyt vaan kykenisi tekemään Williamin onnelliseksi!

William tuli hänen luokseen ja otti hänen käntensä omaansa, saman ajatuksen valtaamana.

»Suokoon Jumala, että voisin tehdä sinut onnelliseksi, rakas tyttöseni! Oi, Margreta, sinun isäsi on kunnan mies. En ole koskaan tuntenut niin suurta kunnioitusta ketään muuta ihmistä kohtaan. Vakuutan sinulle, että äsken, kun hän minulle puhui, olin vähällä luopua sinusta. Tunsin selvään, etten sinua ansainnut, että minun melkein olisi pitänyt pyyntöni peruuttaa, mutta en voinut. Samalla olisi minun täytynyt riistää sydän rinnastani, ja sitä ei kuitenkaan voi ihmiseltä vaatia.»

»Se olisi myöskin ollut suuri synti minua kohtaan», vastasi Margreta, ja sitten he istahtivat ja rupe- sivat puhelemaan menneistä suruista — molempien mielestä ne olivat olleet hirmuisia — ja nykyisyyden sekä tulevaisuuden onnesta.

Ruustinna istui yhä vielä tyynenä kannollaan, mutta hän ei ollut läheskään niin iloinen kuin olisi voinut luulla, ja siihen hänellä oli omat syynsä. Hän oli nimittäin turhantarkka järjestyksen harrastaja ja häntä kovasti kiusasi nähdä Sofin tottumattomana haeskelevan eväskopasta kahvipapuja. Voi, millaiset kärsimykset häntä kohtaisivatkaan joka päivä, sitten kun Greta heidät oli jättänyt. Niin, niin, vanhimman tyttären naittamisella oli kyllä varjopuolensa, olipa kauppa kuinka edullinen tahansa.

»Sinä rypistät liinan, Sofi kulta, ja sokeri putoaa pussista. Sinä pudotit teelusikan — ei, minä en tätä kestä!»

»Enkä minäkään», sanoi Sofi itku kurkussa, häm- mentyen yhä enemmän. »Jospa äiti vain kääntyisi pois- päin eikä katsoisi tänne, niin kaikki kävisi hyvin.»

Vihdoinkin oli kahvi valmista, ja pieni seurue laittautui mukavasti nurmikolle valkoisen liinan ympä- rille. Kaikilla oli hyvä ruokahalu, paitsi Gretalla, joka ei voinut mitään nauttia mielenliikutuksen vuoksi, ja äidillä, jonka mielestä mikään ei ollut paikoillaan, kahvi oli kiehunut liian kauan, ja Sofi oli kömpelö tyttö, joka päälle päätteeksi oli hiukan nenäkäs.

»Huomenna en voi matkustaa», sanoi William.

Emil näytti tyytymättömältä, mutta rovasti selitti, että oli parasta siirtää matka kahdeksan päivää myö- hemmäksi ja siihen se jäi.

Illalla istahti William muutta mutkitta vanhoihin vaunuihin, ja hän kertoi Gretalle, ettei luullut Gretan äidin hänestä erikoisesti pitävän, ja että hän vähän epäili äidin olleen heidän liittoaan vastaan.

»Nyt minä ainakin olen oikeutettu olemaan luonasi», sanoi hän seuraavana aamuna seisoskellessaan keittiössä katsomassa, kuinka Margreta sotki vehnätaikinaa, niin että hänen pienet kätensä kävivät aivan punaisiksi ponnistuksesta, »sinulla on aivan liaksi työtä, rakkaani. Jumalan kiitos, toivon voivani tarjota sinulle parempia päiviä, niin että saat aikaa lukemiseen, josta niin paljon pidät, ja minä opetan sinulle englannin kieltä, jota osaan yhtä hyvin kuin tanskaa. — Voi, kuinka siitä tulee hauskaa! Sinä saat mainion pianon, sillä onhan sinun laulusi tosin kaunista semmoisenaankin ja urkujen säestyksellä, mutta paras on aina paras. Kamarineiti pitää sinulla myöskin olla — ei, ei mitään vastaväitteitä, rakas ystävä, se on aivan välttämätöntä. Muuten ei sinun pidä luulla, että aion tehdä kotimme suuremmoiseksi, en suinkaan, sillä, näetkös, jos rupeaa elämään isosti, eivät rahat pitkälle riitä, mutta jos menettelee varovasti, pysyy rikkaana ja on tilaisuutta kaikkeen, mitä haluaa.»

»Minä olen aivan samaa mieltä», vastasi Margreta taputtaen käsiään. »Niin juuri minäkin ajattelen. Ainoastaan kamarineiti on minusta aivan turha, mutta jos minulla nyt välttämättä pitää semmoinen olla, tahtoisin jonkun täältä kotiseudultani.»

Ja Margreta päätti ilahuttaa ja auttaa myllärin Ingridiä, joka oli käynyt rippikoulua samana vuonna kuin hän, ja joka oli niin kätevä ja hyväntapainen, mutta jota äitipuoli ei kohdellut hyvästi.

»Sinulla on rikas sydän, Margretani», sanoi Wil-

liam viimeisenä iltana, heidän kävellessään kahden, »luulepa että rakastat kaikkia ihmisiä. Kun me tapamme jonkun, ja sinä heitä tervehdit, on sinun yksinkertaisissa sanoissasi »hyvää päivää» tai »hyvää iltaa» semmoinen sydämmellisyys, että tuntee sinun todella toivottavan heille hyvää, ja heidän ilonsa ja surunsa saavan vastakaikua sinussa. Mutta kaikki he katsovatkin minua, ikäänkuin tahtoisivat sanoa: sinä saat suuren aarteen — ansaitsetko sen?»

»Ystäväni, sinä saatat minut huolestuneeksi, sinä asetat minut liian korkealle, olen ainoastaan hyvin tavallinen tyttö, älä luule muuta, William, muuten petyt, muuten et tule olemaan minuun tyytyväinen.»

»Lähtekäämme nyt viimeinkin liikkeelle», sanoi Emil seuraavana aamuna, »nyt on jäähyväisten sanominen kestänyt kyllin kauan.»

»Jää hyvästi siis, Margreta. Maaliskuussa tulen minä täysvaltaiseksi, silloin matkustan heti Englantiin järjestämään raha-asiani ja toukokuussa tulen noutamaan morsiantani.»

»Jos Jumala suo» — sanoi Margreta hymyillen kyyneleet silmissä.

Lähdön jälkeen tuntui Margretasta hiukan tyhjältä ja ikävältä, mutta hän oli terveluontoinen, eikä haaveilevan tai sairaloisen tunteellinen, eikä erokaan ollut varsin pitkä. Hän tulisi usein saamaan kirjeitä, ja Jumala kyllä Williamia varjelisi ja saattaisi hänet takaisin Margretan luo, ja niin ajatellen hän pyyhki kyyneleet poskiltaan ja rupesi taas muita ajattelemaan.

Aika kului, useita pitkiä kirjeitä tuli, toisia meni. Puut pudottivat lehtensä, päivät lyhenivät, illat pitenivät, ja kaikilla naiskäsillä pappilassa oli kiire kaption valmistamisessa. Sofi kävi rippikoulua, ja Margreta

tutustutti hänet talouden hoidon salaisuuksiin, mutta Sofi oli vähän muistamaton ja epävakainen, vaikka hän kyllä koetti tehdä parastansa, ja sisar oli aivan huolestunut ajatellessaan ikävyyksiä, joita Sofi saisi kärsiä, ellei hän voisi täyttää Margretan paikkaa. Ei Greta ollut niin turhamainen, että olisi toivonut heidän häntä kaipaavan ja muistelevan korvaamattomana.

»Tehkää kaikella muotoa, mitä suinkin voitte häntä auttaaksenne», sanoi hän Stinalle, sisäkölle, ja Sissalle, kyökipalvelijalle, ja he lupasivat tehdä parastansa. — Mitä he eivät olisi luvanneet neiti Gretalle?

Ulkona oli pimeä ja kylmä. Tuuli ja satoi lunta, mutta pappilan salissa oli lämmintä ja valoisaakin, mikäli valo levisi kahdesta kotitekoisesta talikynttilästä, jotka komeilivat kirkkaiksi kiilloitetuissa kynttiläjaloissaan. Silmäneulat lentelivät ylös, alas, virkuuneulat edes ja takaisin. Paljoo ei puhuttu, mutta kullakin oli ajatuksensa ja tuulentupansa. Margretan ajatukset kiertelivät sitä kotia, jonka Williamin rakkaus hänelle lahjoittaisi. Hän ei tietänyt Williamin tuumista, kaikki oli tuleva yllätyksenä.

Rovasti istui sohvannurkassa poltellen rakasta piippuansa, hymy huulilla. Hän piteli kädessään pientä vanhaa kirjaa, joka oli hänelle verrattoman kallis; se oli sanskriittia. Kristian ja Paul lukivat myöskin, mutta eivät suinkaan huvin vuoksi. He näet lukivat seuraavan päivän läksyjä, ikävää kielioppia, historiaa monine vaikeine vuosilukuineen ja latinalaista lukukirjaa. Välistä he kuulustelivat toisiansa. Pieni Andreas rakensi itselleen korttitupaa, oikein korkeata. Se oli olevinaan Gretan talo, mutta kun se oli valmis ja seiso siinä niin komeana, romahti äkkiä huippu alas. Se riisti enemmänkin mukanaan — voi, sitä ei

voinut pelastaa — osaksi sentään, sillä molemmat alimaiset kerrokset pysyivät pystyssä, joten hän kuitenkin sai pienen hauskan kodin. Mina juoksenteli ympäri huonetta leikkien nukkensa kanssa. Vähän väliä hän hiipi uunin luo, nousi varpailleen ja koeteli, eivätkö omenat jo pian alkaisi paistua ja pehmetä. Ja pieni lintukin, joka nukkui häkissään kukkaruukkujen keskellä Margretan kukkaispöydällä, heräsi, luuli aamun tulleen kun näki valoa ja rupesi laulamaan.

Tämmöinen oli muuan ilta, ja samantapaisia oli ollut monta ennenkin, samoin kuin jälkeenkinpäin seurasi. Tuli sitten aika, jolloin sinivuokot puhkesivat, ja pian sen jälkeen seurasivat keltaesiköt ja orvokit. Niitä kasvoi suuret joukot pienessä ha'assa myllyn luona, ja ruskeasilmäinen Ingrid istui akkunan ääressä katsellen heleitä keltaisia ja valkoisia värejä ja uneksien iloisia tulevaisuuden unelmia. Olihan hän jo nytkin merkitsevä henkilö, oli oppinut kähertämään hiuksia ja ompelemaan räätälinompelua ja muotiompelua kaupungissa.

»Minä saan nähdä suuren Kööpenhaminan», ajatteli Ingrid, »kuusikymmentä riikintaalaria saan palkkaa, sehän on kokonainen omaisuus, mutta minä panenkin osan säästöpankkiin ja jonkun verran lähetän kotiin, he sen kyllä tarvitsevat. Tulen käymään puetuna kuin pieni nukke ja sen lisäksi aina olemaan rakkaan Greta neidin luona — se jo yksistään sisältää onnea tarpeeksi.»

Sofi oli nyt päässyt ripille. Hän oli touhussa aamusta iltaan ja päälle päätteeksi täytyi hänen joutohetkinä harjoitella hänen mielestensä ikävää ja yksitoikkoista sakkipeliä.

»Nyt sinun täytyy luvata minulle, pikku sisko kultani, ettet millään tavalla laiminlyö isää», pyyteli Margreta, »sitä minä koko sydämmestäni toivon. Kävele joka päivä hänen kanssaan ja pelaa ainakin yksi sakkipeli päivässä. Katso, että hänen tupakkarasiaan on tupakkaa ja hänen kirjoituspöydällään tuoreita kukkia. Talvella tulee sinun usein lämmittää hänen uuniaan, sillä itse hän kokonaan unohtaa lämmityksen ja voi paaletua pahanpäiväisesti. Sen lisäksi täytyy sinun myöskin luvata pitää hyvää huolta Minasta. Älä anna hänen juokseunnella poikien kanssa ja käydä liian rajuksi. Ja muista sunnuntaisin kirkosta tullessasi pistäytyä katsomaan vanha Lenaa, siitä hän kovin pitää, äläkä myöskään unhotta antaa Lonalle, torpparinvaimolle, lämpiäistä joka kerta kuin leivotaan ja vähän ryynejä ja sianlihaa silloin tällöin. Niin, ja hautoja, Sofi, hoidathan sinä niitäkin ja koristat ne joskus minun tähteni seppelillä.»

Vihdoin toukokuussa saapuivat sulhanen ja Emil. Jälkimmäisellä oli ollut erinomaisen hauskaa matkalla, edellisen mielestä oli se kestänyt kovin kauan, mutta nyt se oli Jumalan kiitos keitetty — ja hänen vilpittömät kasvonsa loistivat onnesta.

Hääpäivä oli lämmin ja kaunis. Tosin tuli silloin tällöin pieni sadekuuro, mutta »se oli, kuten olla piti» — selitti kylän vanha väki — »satoi kultaa morsiamen kruunuun.»

Ihana oli morsian, niin hiljaiselta ja lempeältä hän näytti, niin onnelliselta ja kuitenkin niin liikuttetulta. Sulhasen silmät säteilivät riemusta, mutta vihkimisen aikana kävi hän kuitenkin hyvin vakavaksi, vuodattipa kyyneleitäkin.

Koko seudun kansa saapui juhlapukuisena kirk-

koon, eikä joukossa varmaankaan ollut ketään, joka ei toivonut Margretalle kaikkea hyvää.

Tielle oli sirotettu kukkia ja vihreää. Seudun nuoriso oli tehnyt parastansa, olivatpa pystyttäneet kirkon edustalle kunniaportinkin, jonka huipussa suuri lippu liehui.

Bokedalin paroonin perhe oli päivällisillä pappilassa. Nuoret neidit olivat Margretan morsiusneitoja. Toinen oli sitonut ystävättärelle myrttiseppeleen, toinen ommellut hänelle morsiusnenäliinan.

Rouva Koll kiitti heitä ylen määrin ja lausui heille paljon kohteliaisuuksia, ja sitten hän heitä tuysti tarkasteli ja ajatteli, että koska he eivät olleet läheskään niin kauniit kuin Margreta eikä heillä ollut läheskään niin viisasta äitiä kuin hänellä, he tuskin koskaan, aatelissäädystään ja rikkauksistaan huolimatta, joutuisivat niin edullisiin naimisiin, ja sitä ajatellessaan hän hymyili ja oli niin sanomattoman tyytyväinen.

Päivän koittaessa olivat »uudet vaunut» jo valmiina oven edessä. Pikku Ingrid istui hatturasia polvillaan ja kyyneleet silmissä Jeppe-ajurin vieressä. Oli pian lähdettävä, jotta jouduttaisiin ajoissa höyrylaivalle. Matka-arkut ja laukut oli lähetetty edeltäpäin »vanhoissa». Margreta lausui kaikille jäähyväisensä, kerran, kaksi, kolme kertaa, kauimmin hän kuitenkin viipyi isän sylissä. Rouva Koll itki oikein sydämestänsä. Hän aivan unohti järkevyytensä ja kuiskasi: »Kyllä minä tulen toimeen Sofin kanssa», ja se oli parasta, mitä hän olisi voinut sanoa.

Talon väki seisoj vaunujen ympärillä, ja Margreta antoi kättä jokaiselle erikseen. Sitten William nosti hänet vaunuihin, ja Jeppe napsahutti piiskalla. Hektor vinkui surkeasti, aivankuin olisi aavistanut,

että Margreta, joka niin usein oli sitä taputtanut, irrottanut sen ketjusta ja antanut sille herkkupaloja, matkustaisi pois tulematta enää takaisin.

»Onnea ja siunausta!» huudettiin heidän jälkeensä. Vaunut vierivät nopeasti pois. Margreta nyökkäsi jäähyväisiä teille ja poluille, puille ja taloille, kylälle ja kirkolle. Myllyllä Ingridin kotiväki tervehti ja huis-kutti, mutta ne jäähyväiset eivät olleet niin vaikeita.

Höyrylaiva päästi niin oudon äänen, että pikku Ingridiä oikein puistatti. Se oli melkein kuin pidätettyä karjuntaa, ja sitten nousi musta savu korkealle ilmaan, rattaat saivat veden kohisemaan, oikein tuntui kamalalta, ja pikku Ingrid ajatteli, että heidät varmaankin hukka lopulta perisi.

Aamu oli sumuinen ja kylmä. William kääri vaipan hyvästi nuoren vaimonsa ympärille ja istuutui sitten häntä katselemaan.

»Kuinka olenkaan iloinnut tätä hetkeä ajatellessani, kuinka uneksinut tästä matkasta kotiimme, ja kuitenkin on todellisuus tuhat kertaa ihanampi. Mutta sinä olet suruissasi — ei, älä sitä peitä, Greta, onhan se niin luonnollista. Pidän sinusta vain vielä enemmän sen rakkauden vuoksi, jota tunnet omaisiasi kohtaan. Tiedänhän kuitenkin, että minä olen ensi sijalla sydämessäsi — eikö niin?»

»Niin olet, enkä minä myöskään tahdo vaivata sinua kyyneleilläni.»

Margreta pakotti itseänsä puhumaan iloisesti Williamin kanssa, mutta alakuloinen hän kuitenkin oli ja sen lisäksi vähän pahoinvoipa kovasta aallokosta, kivihiilenhajusta ja sumuisesta säästä. Ingrid oli mennyt makuulle, hän oli sairas, sairaampi kuin oli ollut koskaan ennen, ja hän luuli varmasti kuolevansa.

»Olen hyvin utelias tietämään, mitä pidät kodistamme», puheli William. »Varmaankin tuntuu sinusta oudolta asua kadun varrella, mutta meillä on siellä terveellistä ja ilmavaa. Tulemme asumaan Bredgade'n varrella, ja sieltä pääset helposti Langelinje'lle*) hengittämään meri-ilmaa. Me kävelemme ahkeraan ja ajelemme usein, ja kun ikävöit maalle, matkustamme pienelle Lindebacka nimiselle maatilalle jonka olen perinyt isoäidiltäni — sitä en ole tainnut sinulle ennen kertoakaan — ja siellä me syömme viilipiimää ja karvaismarjoja.»

Vihdoinkin oltiin matkan päässä. Pikku Ingrid kapusi jälleen ylös kannelle, kalpeana ja voimattomana, mutta kuitenkin iloissaan siitä, että kaikesta nyt oli onnellisesti suoriuduttu. Margreta tahtoi mieluummin mennä jalkaisin, ilma ja liikkessä olo häntä virkistäisi.

»Tämän kadun varrella me asumme», sanoi William onnesta säteilevin kasvoin.

Ingrid katseli ympärilleen joka taholle, hän katseli korkeita rakennuksia — kylläpä olivat komeita! Konsulin suuri talo siellä kotona näyttäisi täällä mitättömältä. Itse hän tunsi itsensä hyvin pieneksi.

William soitti, portti avautui — mutta kuka sen avasi? Ingrid käänteli päätään joka suuntaan, ei ketään näkynyt. Sepä vasta oli eriskummallista, melkein kamalaa, aivan kuin taikomista.

Portaat olivat valoisat, leveät ja mukavat. Etehisessä seisoi jäykkä ja komea miespalvelija, joka avasi heille ovet.

Tämä ei Gretaa ensinkään miellyttänyt. Hän oli toivonut, ettei heillä olisi palvelijoita — mutta, toisin kai ei voinut olla.

*) Suosittu kävelypaikka Kööpenhaminassa.

William riisui häneltä reippaasti päällysvaatteet. Hän odotti malttamattomasti hetkeä, jolloin saisi näyttää nuorelle vaimolleen huoneiston.

»Kas tässä on vierashuone, pidätkö siitä? Ja tässä on sali ja ruokahuone.»

Ne olivat suuria, korkeita huoneita. Huonekalut näyttivät Margretasta erinomaisen kallisarvoisilta. Tulisiko näistä loistohuoneista — siltä ne hänestä tuntuivat — todellakin hänen kotinsa, voisiko hän niihin mieltä? Olihan William sanonut, ettei tahtonut laatia heidän kotiansa suurenmoiseksi. — Eikö hän siis pitänyt tätä suurenmoisena? Voi, tämä oli toista kuin mitä Margreta oli mielessään kuvitellut, ja kuitenkin, kuinka kauniiksi William oli kaikki tehnyt hänen tähtensä. Täytyihän hänen olla kiitollinen ja onnellinen. Hän katseli rintakuvia, tauluja, komeita, kullattuita kuvastimia ja marmoripöytiä, kaunista flyygeliä, kirjattuja mattoja, pöytäkelloja, lamppuja ja kynttiläkruunuja.

»Kuinka aistikasta ja kaunista», hän virkkoi ja tarttui Williamin käteen, ja hän ajatteli, että tämä kaikki sopi kyllä hyvin Williamille, joka oli saanut niin hienon kasvatuksen. Hänelle itselleen ei se oikein sopinut, ei hän ainakaan vielä voinut oikein siihen tottua. Williamin huoneesta hän enimmin piti. Se oli pieni, eikä läheskään niin komea.

»Oletko tyytyväinen?» —

»Mitäpä muuta voisinkaan olla! Mutta nyt minun täytyy nähdä keittiö ja Ingridin huone.»

»Keittiö? Hyvin kernaasti, tyttöseni, saat sen nähdä, mutta muuten et tule olemaan missään tekemisessä keittiöosaston kanssa. Olen saanut oivallisen keittäjäntären, todellisen aarten, joka voi pitää kai-

kesta huolen, mutta joka myöskin tahtoo olla kokonaan oma herransa. Sillä ehdolla on hän pestattu. Sinä näytät vallan säikähtyneeltä, ystäväni. Tietysti annat sinä määräyksesi, olet vain vapaa vaivoista. — Kas tässä on Fredrika, olkaa hyvä ja näyttäkää rouvalle keittiö ja mitä täällä muuta on näytettävää.»

Fredrika oli kookas, komea tyttö, lumivalkea esiliina vyöllä. Hän niiasi hyvin luontevasti, selittäen olevansa valmis palvelemaan, mutta hänen kohtelias käytöksensä osotti kuitenkin selvään: »tämä on minun osastoni», ja hänen avatessaan kaappia ja ovia, tuli Margreta ajatelleeksi vanhaa ajuria kotona, kuinka hän, kun Margreta lapsena oli pyytänyt saada nähdä hänen kelloansa sisäpuolelta, oli mutissut: »tämän ainoan kerran.»

Kello kuusi seuraavana aamuna astui Margreta valmiiksi pukeutuneena saliin. Ei ainoatakaan ihmistä näkynyt, ei hiiskausta kuulunut. Niin, täällähän ihmisten olikin tapana nukkumalla kuluttaa kultaiset aamuhetket. Se tulisi pian hänenkin tavakseen, aivan turhaahan hänen oli nousta ylös, kun hänellä ei ollut mitään toimitettavaa, mitään laiminlyötävää.

Margreta käveli edes takaisin isoissa huoneissa tarkastellen niissä olevia esineitä, jotka kaikki olivat hänen omiaan. Oli omituista sitä ajatella. Sitten hän otti kirjan ja istahti lukemaan. Kuinka usein olikaan hän ennen toivonut saada olla rauhassa. Nyt ei häntä kukaan häirinnyt, ja nyt hänestä olisi ollut hauskaa, jos joku pienistä rauhanrikkojista kotoa olisi tullut juosten sisään ja pyytänyt hänen apuansa.

Kyynel toisensa jälkeen vierähti hänen poskelleen, mutta sitten hän äkkiä malttoi mielensä. Olihan kiittämätöntä itkeä, kun oli syytä olla onnellinen, kun

rakasti ja sai osakseen vastarakkautta. Hän hengitti syvään muutaman kerran, ikäänkuin olisi tahtonut vyöryttää pois taakan rinnaltaan, ja ajatteli: »mikä minua oikeastaan vaivaa? Varmaankin se johtuu Kööpenhaminan ilmasta, sanotaanhan että se on niin painostava.»

»Tänään on ihana sää, Margreta kulta», virkkoi William, kun hän vihdoinkin tuli makuuhuoneesta. »Hetimit kun olemme syöneet aamiaista, lähdemme yhdessä kävelyille. Pidätkö sinä suklaasta? Minun on tapana juoda sitä joka aamupäivä.»

»Minä pidän siitä paljon», vastasi Margreta, mutta hänen mielestään oli suurta yllisyyttä elää joka päivä niin, kuin he kotona olivat juhliä ja syntymäpäiviä viettäneet, ja kun hän näki aamiaispöydällä, joka oli katettu heille kahdelle yksin, lohta, munia, hummeria, kylmiä kananpoikia, salaatteja ja hienoa jälkiruokaa, katosi häneltä ruokahalu kokonaan. Mutta William sensijaan kyllä piti puolensa.

»Täällä Kööpenhaminassa voi saada sangen hyvää ruokaa», sanoi hän, »ja kuitenkin vakuutan sinulle, ettei mikään kaikesta tästä maistu niin hyvältä, kuin sinun leipomasi leipä pappilassa.»

Aamiaisen jälkeen puki Margreta ylleen uuden silkkimantiljansa ja uuden olkihattunsa. Ingrid oli ihastuksissaan ja selitti, ettei ollut sen kauniimpaa koskaan nähnyt.

»Lähdemmekö nyt, William?»

William katseli häntä ja purskahti nauruun.

»Minä tyhmeliini, kun en ole sitä ajatellut! Et sinä voi mennä ulos tuossa hatussa ja tuossa inhotavassa mustassa vaatekappaleessa. Ne ovat aivan vanhanaikaisia. Rakas ystävä, älä pane pahaksesi, mutta

sinun kasvosi ja vartalosi ansaitsevat todella paremman ympäryksen.»

Huoaten Margreta riisui hattunsa ja mantiljansa, huokailen hän puki päälleen kallisarvoisen kaulavai-pan ja keyyen, hienon hatun, jotka heti toimitettiin ulkoa kaupungista. Oliko hän joutunut oikealle paikalleen?

»Nyt sinä näytät enkeliltä», sanoi William pan-nen hänen käsivartensa omaansa. Palvelija avasi ovet, ja he läksivät ulos kävelemään ja vierailemaan.

Williamin läheisin sukulainen oli översti Höeg, hänen isänsä serkku. Hän oli leskimies ja hänellä oli yksi ainoa lapsi, pieni, soma kuusitoistavuotias tyttö. Översti oli perin rehellinen soturi, kunnon ih-minen ja ennen kaikkea hellä isä. Williamia kohtaan oli hän osottanut suurta hellyyttä, ja häntä oli Wil-liamin suureksi osaksi kiittäminen huolellisesta kasva-tuksestaan. Hän oli hyvin kiintynyt Williamiin ja oli toivonut, että läheisemmät siteet kerran heitä yh-distäisivät. Williamin kihlaus teki hänen toiveensa tur-hiksi, ja ne unelmat joiden hän oli toivonut parin vuoden kuluttua toteutuvan, olivat nyt ainiaaksi rau-enneet. Tunteet, joilla hän otti vastaan pienen juu-tilaisen papintyttären, joksi hän Margretaa sanoi, eivät siis olleet varsin suopeita.

»Kyllä hän on sangen sävyisä, mutta tuskin hänessä on varsinaista henkistä sisältöä. Hän puhuu ja käyttäytyy hieman kömpelösti. En käsitä, että Williamilla oli niin pienet vaatimukset kasvatuksen ja luonnonlahjojen suhteen, mutta minkäpä sille tai-taa? Kun lapsi saa tahtonsa täytetyksi, ei se itke.»

Semmoinen oli överstin arvostelu, ja koska hän oli oraakeli seurustelupiirissään, omisti koko piiri sa-

man käsityksen. Ainoastaan yksi asettui vastarintaan, hänen oma tyttärensä, pikku Paulina. Hänen mielestään oli uusi serkku kauniimpi ja parempi kuin kaikki muut hänen tuttavansa.

Päivä kului toisensa perästä. Emil sai apulaispapin toimen ja joutui siis hänkin pois. Margreta näki kaikki pääkaupungin merkillisyydet. He tekivät tuttavuuksia ja joutuivat seuraelämään. Komeimmat puvut eivät olleet hänelle kyllin hyviä, William tahtoi, jopa vaatikin, että hän loistaisi joka suhteessa. Kuinka kernaasti hän olisikaan tahtonut olla vaatimaton, kuinka häntä kaikki tuo komeus poltti, mutta hän ei tahtonut vastustella, peläten pahoittavansa Williamin mieltä. Kerran hän kuitenkin sanoi:

»Enkö saa luopua tästä kiinalaisesta saalista ja antaa rahat köyhille?»

»Aivan kernaasti saat antaa rahat pois. Suloista on tehdä toisia onnellisiksi, kun itse on onnellinen, mutta saali tulee sinun pitää joka tapauksessa.»

Margreta lähetti apua hädänalaisille sanomalehti-ilmoitusten mukaan, mutta se ei tuottanut hänelle läheskään samaa iloa, kuin hän ennen oli tuntenut antaessaan vaikka kuinkin vähän, sillä silloin se oli ollut hänelle uhaus. Hänen oli täytynyt jostakin kieltäytyä auttaakseen muita, ja hän oli tuntenut ne, joita auttoi.

Päivät tuntuivat pitkiltä, vaikka he jos jollakin tavoin koittivat saada aikaa kulumaan. Margreta ompeli punaisia ja valkoisia orjanruusuja ja pyökkipuunksia lepotuolin päällykseen, ja sitä tehdessään hän ajatteli, kuinka paljon hyötyä hän ennen oli käsillään tehnyt, ja kuinka kallisarvoista se työ oli, jota hän nyt niillä toimitti.

Kuitenkin hän urhoollisesti taisteli alakuloisuutta vastaan ja ollaksensa onnellinen, ja William luulikin hänen sitä todella olevan.

Kesä oli hyvin kuuma, Margreta uneksi kotinsa varjokkaista puutarhakäytävistä, lehmusmajasta, suuresta tammesta ja rauhallisesta kirkkomaasta. Pikku Ingrid uneksi vilpoisesta myllynlammesta pajuineen, sukulaisistansa ja tuttavistansa. Siellä hänet tunnettiin ja häntä rakastettiin, mutta täällä — uusi kaunis pukunsa häntä kuitenkin lohdutti. — »Vahinko vain ettei kukaan kotolaisista voi minua nähdä», ajatteli hän.

»Sinä näytät hiukan kalpealta ja voimattomalta, oma Margretani», virkkoi William eräänä päivänä. »Huomenna lähemme Lindebackaan, matka tulee varmaankin sinua virkistämään, mutta meidän on siinä tapauksessa nouseva varhain.»

Niin, häntä todella virkisti hengittää vilpoista aamu-ilmaa, nähdä vihantia vainioita, tuoksuvia heinärukoja. Tuntui oikein suloiselta. Kuta kauemmaksi he tulivat kaupungista, sitä kotoisammalta hänestä tuntui. Hän mielestänsä tunsu vanhastaan pienet vaaletukkaiset lapset, jotka istuivat ojan reunalla solmien sepeleitä ruiskukista, ja nuoren maitotytön kirkkaine maitokannuineen. Hän oli tuntevinaan paimentytön, joka istui aidalla kutoen sukkaa ja niiasi maahan asti heidän ajaessaan ohi. Pieni koirakin, joka haukkua nalkuttaen seurasi vaunuja, oli hänelle perin tuttu, ja kaupustelija, joka väsyneenä vaelsi tietä pitkin nojaten ryhmysauvaansa, kuumuuden ja taakan yhdistetyin voimin vaikeuttaessa hänen kulkuaan, tuntui Margretasta vanhalta tuttavalta. Mutta tuttava hän olikin, hän nosti lakkia ja ilonhuudahdus pääsi hänen huuliltaan. Vanha Bertelhan se oli, hän, jolta Margreta

väliin oli yhtä ja toista ostellut ja jota aina oli kes-
tinnyt.

»Nyt tulemme pian perille, mutta minun täytyy valmistaa pikku vaimoani siihen, että kenties emme ole ollenkaan tervetulleet. Maatilaa hoitaa eräs omi-
tuinen äreä vanha mies, joka aikoinaan oli isoäitini oikea käsi. Mikään ei hänelle kelpaa ja yhtä mittaa hän toruskelee ja napisee, mutta hän kun on hoitanut maatilaa neljäkymmentä vuotta, niin en sen vuoksi henno häntä erottaa.»

»Se olisikin pahasti tehty koko ihmis-iän pitui-
sen palveluksen jälkeen. Voi, kuinka tämä paikka on kaunis, missä tie kääntyy kirkasta, sinistä järveä kohti. Kas, kuinka ystävällisesti talo pilkistää vih-
reiden puiden välistä. Tämähän on kuin pieni pa-
ratiisi.»

»No, eipä juuri. Mutta joka tapauksessa on tämä Lindebacka.»

Margreta tarkasteli tuntijansilmällä hyvästi hoi-
dettuja latoja ja ulkokuoneita. Hän katseli komeita lehmuksia ja kurkisti pensasaidan ylitse puutarhaan, joka oli siisti ja »hyödyllinen», mutta kauniiksi ei sitä juuri voinut sanoa. Muutamat isot tulpaanipensaat olivat ainoat kukat, joita siellä kasvoi.

Koira kopissaan haukkui vimmatusti, kun vau-
nut vierivät pihalle. Palvelustyttö, joka oli nouta-
massa vettä, pudotti säikähdyksissään täyden sangon takaisin kaivoon.

»Hyvänen aika, tuossahan herrasväki tulee! Olle, Olle, herrasväki on täällä!»

Olle ei kuitenkaan näyttänyt kiirettä pitävän. Levollisin askelin hän astui vaunujen luo ja otti juh-
lallisesti harmaan huopahatun harmaasta päästään.

»Hyvää päivää, Olle. Onnittele meitä, tämä on nuori vaimoni. Hänen teki mieli pistäytyä täällä. Kas niin, tyttöseni, anna, kun autan sinut alas. Niin täällä on kaikki pientä ja yksinkertaista, mutta koska seutu sinua miellyttää, aion ensi vuonna revittää talon ja rakennuttaa sinulle kauniin huvilan sen sijaan.

»Voi, älä toki, silloin en siitä enää pitäisikään. Sitä paitsihan rakennus on vankka ja kaunis, olisi vahinko purkaa se. Kas haikaraa, kuinka varmana se seisoo paikallaan, ja täällä on pääskysenpesiä, se merkitsee onnea. Minä pidän hyvin paljon tästä paikasta, William. Täällä on isoäitisi elänyt ja toiminut, täällä hän on sinua ajatellut ja rakastanut ja surressaan poikansa kuolemaa saanut sinusta lohdutusta. Tämä on minusta sen vuoksi pyhä paikka.»

Olle seiso vieressä raskas avainkimppu kädessä ja kuunteli Margretan puhetta. Hän unohti kokonaan avaamisen.

»Olet oikeassa, Margretaseni, isoäidin omaisuutta on pidettävä pyhänä. Älä luule minua kylmäkiskoiseksi, minä, näetkös, tuskin häntä muistan — äläkä näytä niin surulliselta. Jos minulla olisi ollut sukulaisia, et sinä omistaisi minun rakkauttani niin kokonaan kuin nyt. — Mutta näyttää siltä kuin Olle aikoi meidät jättää oven ulkopuolelle.»

Olle pisti avaimen reikään. Sisällä oli ilma oimittuisen ummehtunutta, mutta Margreta avasi kiireesti akkunat, niin että puhdasta ilmaa virtasi sisään. Hän nojautui ulos akkunasta katselemaan järveä, joka oli aivan lähellä ja oli kuin hohtava kuvastin raikkaassa vihreässä kehyksessään.

Tomu peitti vanhanaikaisia huonekaluja. Margreta pyyhki sen pois ja tarkasteli sitten jokaista

esinettä erikseen, korkeaselkäisiä tuoleja, suurta kelloa, korkeita, kapeita kuvastimia, joiden yläpäässä oli kullatuita enkeleitä sinisellä pohjalla.

Akkunan ääressä oli eevenholsipuinen nojatuoli silkkiompeluksineen. Se poikkesi muista huonekaluista ja olikin tullut sinne myöhemmin. Nuori englantilainen nainen oli sen ommellut anopilleen, ja Margreta katseli kaihomielin sen vaaleita värejä, jotka olivat kadottaneet tuoreutensa ja loistonsa. Sohvan yläpuolella riippui kuva, joka esitti kahta pientä poikaa palloa heittämässä. Ne olivat Williamin isä ja översti. He näyttivät niin iloisilta ja huolettomilta; tuntui omittuiselta ajatella, että toinen aikoja sitten oli kuollut ja toinen oli jo harmaaksi käynyt vanha mies.

»No, ystäväni, joko olet kylläksesi katsellut kaikkia näitä eriskummallisuuksia? Olle tuo meille tässä aamiaista.»

»Mitä talo voi tarjota», virkkoi vanha Olle hie-man ylpeästi, osottaen karkealla, mutta lumivalkoisella liinalla peitettyä pöytää, jolle oli asetettu suuri juusto, suuri viilipytty, kukkurapäinen vadillinen mansikoita, lautasellinen munia ja toinen täynnä aimo viipaleiksi leikattua sianlihaa.

Puutarhaan vievät ovet olivat auki ja niiden kautta tunkeutui orjanruusujen ja jasmiinien tuoksu huoneeseen. Mehiläiset lentelivät pesiensä ympärillä, varpuset nokkivat uhkarohkeasti punaisia kirsikoita välittämättä isosta linnuunpelättimestä, joka heilui sinne, tänne.

»Täällä on todellakin hauskaa, se minun täytyy myöntää. Mutta mitä Ollella siinä on?»

»Tässä on simaa, herra, saanko luvan juoda vastanaineitten maljan?»

»Sinä olet oikea noita, Greta, aivanhan olet loih-
tinut tuon vanhan raakalaisen — älä pane pahaksesi,
Olle — ja tehnyt hänestä sivistyneen ihmisen.»

»Maljanne siis, ja toivon että tästä lähtien useam-
min oleskellisitte täällä kuin tähän asti. No, nyt on
ateria lopussa, minun nähdäkseni. Korjaa ruoka pois
pöydältä, Anna Maija. Ei, herra, teidän täytyy viipyä
vielä vähän aikaa, tässä ovat tilikirjat, teidän täytyy
ne tarkastaa.»

»Jumala minua siitä armollisesti varjelkoon! Sitä
en tee enkä välitä ollenkaan siitä, että Olle rypistää
otsaansa. Tililaskut ovat erinomaisessa kunnossa, siitä
olen varmasti vakuutettu. Kiitän teitä siitä, että hoi-
datte ja hallitsette kaikkea niin oivallisesti. Olen täy-
sin tyytyväinen ja kai siinä on kyllä.»

Nuori mies otti hattunsa ja pakeni pikimmiten
ulos puutarhaan.

Vanhuksen kasvoissa oli niin synkkä ja katkera
ilme, että Margreta kiirehti sanomaan:

»Jos panette siihen niin suurta arvoa, tarkastan
minä ne kernaasti.»

»Jumala teitä siunatkoon ja kiitoksia! Tässä on
kaikki tyyni. Mielestäni hän kuitenkin uskollisen,
monivuotisen palvelukseni vuoksi voisi tehdä minulle
sen verran oikeutta, mutta ei edes sitä. Niin, mieltäni
katkeroittaa semmoinen kohtelu.»

»Te käsitätte mieheni väärin, Olle. Hänen käy-
töksensä juuri todistaa hänen rajatonta luottamus-
tansa.»

»Sitä ei ole vaikea saavuttaa, armollinen rouva.
Samaa hän sanoisi kelle veijarille tahansa, hän tahtoo
olla vapaa vaivoista ja saako hän paljon tai vähän
maatilasta, on hänelle yhdentekevää. Kun välistä oi-

kein ajattelen, tuntuu minusta kuin olisin elänyt aivan turhaan. Miksikä raadan ja ponnistelen? Mitä hyötyä siitä on, että pellot ovat paraiten viljeltyjä tällä paikkakunnalla ja maatila paraiten kannattava? Minua harmittaa kun ajattelen, että tuloksen kaikesta siitä, mitä me rengit ja piiat toimitamme, polttaa hän ehkä poroksi sikareina. Olkaa huoletta, rouva hyvä, en aio sanoa mitään luokkaavaa, mutta kylläpä oli käydä asuinrakennuksen hullusti, se kun oli revittävä. En tule koskaan unohtamaan, että te piditte sen puolta ja että tahdotte nähdä vaivaa näistä paperipalasisista. Niin, niin, rouva-vainajan aikana täällä oli toisenlainen komento. Hän johti ja hallitsi itse, ja uskolliselle palvelijalle annettiin arvoa. Hän oli oppinut, kaunis ja aatelissukuinen, mutta kuitenkin hän kävi keittiössä ja kodassa ja talvella hän kehräsi. Sitten piti Fredrikin opiskella, ja meidän täytyi supistaa menojamme, mutta toimeen tultiin ja hyvästi tultiinkin, ja sitten juuri kun hän oli lukunsa päättänyt, juuri kun meidän piti saada hänestä iloa, juoksee hän tiehensä ja menee kihloihin englantilaisen neidin kanssa. Sieltä päin ei tule hyvää. Englantilainen valloitti laivamme; siitä on jo kauan, mutta luonne pysyy samanalaisena, se on ainakin minun luuloni. Sitä rikkautta oli rajattomasti. Nuori pariskunta tuli ajaen neljällä hevosella, ja rouva oli silkin ja pitsien peitossa. Hän näytti siltä, kuin olisi hänet voinut puhalttaa pois. En tiedä, voiko sitä sanoa kauneudeksi. Vanha rouva piti hänestä ja näytteli hänelle taloa. Kananpojat ja porsaaskin oli hänen nähtävä. Minä kulin jälessä ja näin, kuinka varovasti hän tepasteli, jottei likaisi silkikikenkiään. Hän iski myöskin silmää Fredrikille, ikäänkuin olisi tahtonut tehdä hänelle tiettäväksi, että

Fredrikin äiti hänen mielestään oli omituinen, kun kuletti hänet sinne. Sitä minä en koskaan anna anteeksi. Seuraavana vuonna hän sai pienen poikansa. Hänkin oli tehtävä englantilaiseksi eikä hänelle annettu edes isoisän nimeä. Vanha rouva kantoi hänet kasteelle ja sanoi kyllä: »miniäni on herttainen ja hyvä pieni rouva. Ollella ei saa olla mitään häntä vastaan», mutta siinä kohden en voinut rouvaa totella. Sitten kuolivat molemmat lavantautiin, kaikesta rikkaudesta huolimatta, käydessään kerran siellä kaukana. Pojan, joka oli ollut meidän huostassamme heidän poissa ollessaan, pidimme luonamme. Silloin minä häntä rakastin kuin omaa silmäterääni, mutta sitten kun rouva kuoli, joutui hän pois, ja mielestäni hän luonteensa puolesta yhä enemmän tuli äitiensä, ulkomuodoltaanhan hän on ilmeinen isänsä. Koska kerran en pitänyt hänen äidistään, kylmenin vähitellen häntä kohtaan, mutta se, että hän on valinnut teidät vaimokseen, kohottaa häntä silmissäni. Hänen isoäitinsä ja minä emme olisi voineet valita hänelle paremmin. Mutta tässä minä nyt soitan suutani. Voitteko saada selkoa harakanvarpaistani, pikku rouva?»

Ollen kertomus oli tehnyt Margretaan syvän vaikutuksen. Hän oli hiukan harmissaan, mutta kunioitti kuitenkin vanhusta ja sääli häntä. Tilit olivat pian tarkastetut. Sitten Olle näytti hänelle talon kaikki katsottavat paikat iloiten Margretan järkevästä huomautuksista. Margreta heitti herneitä talon kauniille kyyhkysille ja taputteli suurta, rajua Passoppia, kunnes se kävi aivan kesyksi.

»Kuka on tuo vanha mummo, Olle?»

Ennenkuin Olle ehti vastata, lähestyi vanhus paksun keppinsä nojassa. Harmaat hiukset pistivät

esiin hänen ahtaan hilkkunsa alta. Hän niiasi niin hyvin kuin ikäisekseen voi.

»Minä olen Hansin Brita, teidän luvallanne. Olen ollut täällä monta, monta vuotta. Olin täällä jo ennenkuin Olle oli astunut tämän talon kynnyksen yli. Silloin oli iloiset ajat kun olin nuori ja hyvä oli ollakseni. En silloin aavistanut, että vanhoilla päivilläni joutuisin pientäkarjaa paimentamaan ja rikkaruohoja kitkemään. Se väsyttää vanhaa selkää. Eihän rouva pane pahakseen rohkeapuheisuuttani?»

»Hän on todellakin liian vanha, jonkun toisen täytyy se tehdä, Olle.»

»Kuten tahdotte, rouva hyvä, mutta nähkääs, omin lupini en voi semmoista sallia. En voi harjoittaa anteliaisuutta muitten tavaroilla. Rouva-vainaja määräsi, että tuo raukka saisi täältä elatusta kuolinpäiväänsä asti, ja minun mielestäni hänen piti tehdä siitä hyvästä edes jotain hyötyä, mutta ellette tahdo...»

»En, sitä en tahdo enkä myöskään tahdo, että Olle tekee elämänsä niin vaivaloiseksi. Ettehän ole enää nuori ja olette jo paljon toimittanut.»

»Mitä hyötyä siitä on ollut? Ei kukaan sitä tiedä, ei kukaan sitä näe.»

»Yhden silmä seuraa uskollista palvelijaa kaikissa hänen tomissaan. Siitä on meillä sisäinen tietoisuus — eikö totta?»

»No, pikku vaimoni, joko olet valmis? Oletpa todellakin sangen myötenantavainen. Kas tässä käsi-varteni, lähtekäämme järvelle. Mutta miksi näytät niin vakavalta?»

Margreta olikin vakavalla mielellä. Hän ajatteli vanhaa Britaa ja hän oli suruissaan siitä, että William, joka soi kaikille hyvää, ei ottanut selkoa oloista eikä

pitänyt huolta edes siitä, että hänen omilla alustalaisillaan olisi hyvä olla.

»Katsoppa, Greta, tuossa on minun venheeni. Toiste lähemme sillä purjehtimaan. Tuolla pienessä punaisessa talossa asuu metsänvartijamme. Tuo kelmainen rakennus kylän laidassa on pappila. Lapset, jotka heittävät »voileipiä» rannassa, ovat varmaankin rovastin lastenlapsia.»

Nuori rouva riensi pienokaisten luo. Hän ajatteli omia pieniä siskojaan. Lapset katselivat hämmästyneinä kaunista, hienoa naista, joka suuteli heitä niin sydämmellisesti, ja pieni tyttö ojensi hänelle suuren kukkaisimpun.

Margreta katseli saamiaan valkoisia kukkia ja ajatteli sanoja »tapahtuu, ei tapahdu, tapahtuu.» Hänen mieleensä muistui, miten hän oli uskonut saavuttavansa täydellisen, sanomattoman onnen, ja nyt... Rakastiko hän häntä siis vähemmin nyt? Oi, ei, ei, ei! Hän puristi Williamin käsivartta, ikäänkuin olisi tahtonut etsiä suojaa sitä ajatusta vastaan. Ei, hän ei rakastanut häntä vähemmän, mutta toisella tavalla. William ei ollut, kuten hän oli luullut, kaiken pikku-maisen ja vähäpätöisen yläpuolella. Tosin hän kyllä pilkkasi muitten käytöstä kuten omaansakin, mutta hän ei sitä muuttanut, ja kuitenkin hän oli niin perin hyvä. Margreta oli mielestään kiittämätön. Eihän ihminen voinut olla täydellinen — eihän hän sitä itsekkään ollut. Olikohan hänen vaikutuksensa Williamiin ollut oikein hyvä? Margreta pelkäsi ettei vaikuttanut häneen laisinkaan.

Sitä myöten kuin kesä kului, väheni Margretan iloisuus. Poskilta katosi ruusut, silmistä loiste. Hän oli tottunut toimimaan muitten hyväksi, uhrautumaan

toisten edestä. Nyt hänen oli pakko esiintyä aina päähenkilönä. Kaikki häntä palvelivat, noudattivat hänen mieltään ja olivat hänelle avullisia. Komeus ja ylellisyys, jossa hänen täytyi elää, oli vähällä riistää häneltä kaiken omanarvontunnon. Kun hän kävelyillään näki uutteran työmiehen tai pienen uupuneen lapsentytön, niin hän sekä kadehti että häpesi heitä. Hän tunsu itsensä aivan kuin haudatuksi ruusuisten patjojen keskelle, missä ruusut hänet vähitellen tukahuttaisivat.

Mutta Williaminkin mielialassa tapahtui muutos. Se miltei luonnoton onnellisuus, jota hän ensin oli tuntenut, alkoi vähetä. Hänen olemuksensa kävi jokapäiväisemmäksi, ja kun hän aamiaisen jälkeen mukavasti loikoi pehmeässä nojatuolissaan, oli hänen tapana sanoa: »no, tyttö kultaseni, mitä nyt keksisimme, saadaksemme tämänkin päivän kulumaan?»

Hänen poikamiesystävänsä, jotka alussa olivat vetäytyneet pois, palasivat jälleen takaisin, veivät hänet mukaansa ja auttoivat häntä miten paraiten taisivat, saadakseen häneltä ajan kulumaan.

Margreta kävi levottomaksi. Rakastiko William häntä vähemmin? Eikö hän enää ollut Williamille kylliksi. Siinä tapauksessa oli syy hänessä itsessään, ajatteli hän. Hän oli usein hiljainen ja alakuloinen, hänen täytyi koettaa huvittaa Williamia — ja hän tutki epätoivon tarmolla kaikki sanomalehdet voidakseen politikoida hänen kanssaan, mutta siitä ei hän suurta kiitosta saanut.

»Mikä sinua vaivaa, ystäväni? Minä kun olen aina niin iloinnut siitä, ettet koskaan ole ryhtynyt politiikasta puhumaan! Se ei ensinkään kaunista naista.»

»Etkö tahdo pelata sakkia, William?»

»Mielelläni, jos se sinua huvittaa.»

Margreta ei sitä enää toiste pyytänyt, sillä Williaminhan tähden hän sitä olisi pelannut. Eikö hän siis millään keinoin voinut tehdä aikaa hupaisemmaksi Williamille, jolle hän olisi tahtonut antaa vaikka sydänverensä?

Päivässä oli viisitoista, kuusitoista pitkää tuntia. Isot pöytäkellot sen julistivat kyllin kuuluvalla äänellä. Yhden ainoan tunnin oli hän oikein iloinen — kun hän istui Williamin pienessä huoneessa opettelemassa englanninkieltä.

Seuraelämässä ei William suinkaan aina ollut häneen tyytyväinen.

»Mielestäni sinun pitäisi voida asettua hiukan huomattavampaan asemaan kuin esimerkiksi eilen. Sinähän tuskin sanoit sanaakaan.»

»Mitäpä minulla olisi ollut sanottavaa? Ensinnäkin kertoivat kaikki kilpaa juttuja jahtimestarin herrasväestä, ja minä kävin aivan sanattomaksi ihmetyksestä, miten huonoja ihmisiä he lienevätkään. Ja kun he sitten tulivat, ja kaikki olivat niin ystävällisiä ja kohteliaita heitä kohtaan, mykistyin minä heidän petollisuudesta.»

»Oivallisesti sanottu, Greta! Minäpä kerron sen heille.»

»Voi älä, William, jos minua rakastat, niin älä kerro.»

»No, jätän sen sitten kertomatta. Mutta sinun täytyy luvata, että juttelet lakkaamatta turhanpäiväisistä asioista, kuten muutkin. Muuten he sanovat sinua typeräksi.»

Ja hän koetteli voimiensa takaa jutella, kuten

William tahtoi, mutta hänestä tuntui kuin hän menettäisi kaiken luottamuksensa ihmisiin, ja vaikka hän parhaansa mukaan koetti välttää petollisuutta, panettelua ja imartelua, tuntui hänestä kuitenkin, kuin hän ei olisi ollut yhtä suora, totuudenmukainen ja helläsydäminen kuin ennen.

Toisinaan hän tunsi itsensä väsyneeksi ja voimattomaksi.

»Siihen on syynä Kööpenhaminan ilma», arveli William, »mutta keväällä käymme tervehtimässä vanhempiasi ja pistäydymme ulkomailla, niin kyllä sitte taas voimistut.»

Margreta hymyili, mutta oli kuin hän ei edes olisi toivonutkaan voimistuvansa, kuin ei elämä, joka oli hänen edessään yksitoikkoisena kuin tasainen maantie, ilman esteitä ja taisteluja, häntä paljoakaan houkuttelisi.

»En ole koskaan nähnyt sinua niin kauniina», virkkoi William eräänä talvi-iltana, katsellessaan tanssiaispitoihin pukeutunutta nuorta vaimoansa.

Hän olikin harvinaisen vilkas, ja ylpeydellä William huomasi ihailun, jota hänen kauneutensa ja miellyttävä tanssinsa herätti. Mutta äkkiä hän näki hänen kalpeana ja kiihtyneenä menevän syrjähuoneeseen. Hän kiiruhti sinne.

»Margreta kultaseni, oletko sairas?»

»En vähääkään, mutta en voi enää tanssia. Sinä kyllä käsität minut, kun kerron syyn. Tuo nuori tyttö tuolla, jolla on heleän punaisia ruusuja puvussaan, valitti äsken, että hänen parinsa, tohtori Grön, kutsuttiin pois. Muutaman silmänräpäyksen jälkeen tohtori tuli takaisin, ja kun tyttö rupesi puhumaan hänen raskaasta toimestaan, sanoi hän: »Tällä kertaa

oli potilas tässä samassa talossa. Ylisillä makaa kuoleva. On niin harmillista että he yhä vain lähettävät minua hakemaan, vaikka jo olen sanonut heille, etten voi enää mitään tehdä — ja sitten he rupesivat tanssimaan, William, ja soitto pauhasi. Mutta meidän, meidän täytyy täältä pois, meidän täytyy lähteä kotiin — eikö niin?»

»Älä vain kerro tästä kellekään, älkäämme tehkö itseämme naurettaviksi. Suokaa anteeksi, hyvä rouva, meidän täytyy lähteä kotiin. Vaimoni ei voi hyvin.»

He istuivat katetuissa vaunuissaan. Ulkona oli pimeä ja kylmä. Yövärtijan huuto ilmoitti kellon olevan yksi. William ei puhunut sanaakaan, ja Margreta oli alakuloinen ja suruissaan peläten pahoittaneensa hänen mieltään.

Kun he tulivat kotiin, meni William suoraan päätä omaan huoneeseensa. Margreta oli hetken neuvotonna, mutta naputti sitten hiljaa hänen ovelle.

»Älä ole suutuksissasi minulle, William. Tiedän kyllä että suuressa kaupungissa aina löytyy sairaita ja kuolevia, mutta tämä oli itse juhlatalossa. Ajattele, kuinka häiritsevää soitto olikaan sairaalle, kuinka tuskallista hänen omaisilleen. Kun isä kotona läksi antamaan Herran ehtoollista sairaalle, menin aina yksinäisyyteen rukoilemaan. Juhlallinen on se hetki, jolloin ihmissielun on astuttava Jumalan eteen. — Varmaankin sinä minut ymmärrät, sinä et myöskään olisi voinut tanssia, jos olisit tiennyt jonkun taistelevan viimeistä taistelua saman katon alla. Oletko suutuksissasi minulle, William?»

»Suutuksissani!» William sulki hänet syliinsä ja nyyhkytti: »Voi, Margreta! Jumala minua armahtakoon!»

»Suutuksissani», toisti hän, »olisinko suutuksissani sinulle siitä syystä, että olet viaton, helläsydäminen ja hyvä. Niin syvälle en toki kuitenkaan ole vajonnut. Niin syvälle en, Jumalan avulla, koskaan tule vajoamaan. — Muistan isäsi sanat: »hän on nuori, voitteko olla hänelle tukena?» Voi, minä olen huono tuki, minä, joka en edes voi tukea itseäni. Monesti ajattelen että yhä vaan huononen, että vajaan yhä syvemmälle tyhjiyteen. Vastustaisinko vielä lisäksi sinun hyviä ominaisuuksiasi, Margreta!»

Margreta suuteli hänen kalpeata otsaansa, keksi lohdutuksensanoja häntä rauhoittaakseen ja herättääkseen Williamissa enemmän itseluottamusta. Niin paljon ei hän koskaan ollut Williamia rakastanut kuin nyt, kun hän nöyrästi ja rehellisesti tunnusti vikansa. Margreta rukoili palavasti, että Jumala ohjaisi heidät molemmat oikealle tielle — kuinka, sitä hän ei tiennyt, sen hän jätti Jumalan kaikkiviisauden määrättäväksi.

Lähinnä seuraavina päivinä oli William vakava, mutta vakavuus pian haihtui, ja hän oli taas, ainakin ulkonaisesti, sama kuin ennenkin.

Pikku Ingrid ilmoitti eroavansa. Hän ei mitenkään enää kyennyt istumaan siinä kyyrönsä kurkistamassa ulos pihalle. Hyvä tuuli oli aikoja sitten poissa ja nyt hän rupesi laihtumaankin.

Hänellä oli kyllä ollut erinomaisen hyvät päivät, mutta hänen oli mahdotonta alituiseen istua ompelemassa ja sitä paitsi kävi niin pitkäksi olla yksin, ilman kissaakaan seuranansa. Ei edes hieno ruokakaan maittanut, kun piti syödä yksin. Tätä kaikkea ei korvannut se, että nimitettiin neitsyeksi ja sai käyttää valkoisia alushioja ja nauhakenkiä.

Margretasta oli hyvin ikävää menettää hänet, mutta William selitti, että hänestä oli hauskaa päästä näkemästä pikku Ingridin synkkiä kasvoja, ja että he hankkisivat hänen sijalleen oikein iloisen ja näppärän tytön.

Lindebackassa he eivät olleet käyneet, mutta nuori emäntä oli lähettänyt vanhalle Britalle naulan kahvia ja lämpimän talvipuvun. Olle oli saanut kirjoja ja tupakkaa.

»Te ette näytä terveeltä», sanoivat ystävät ja tuttavat Margretalle. Hän tunsikin itsensä heikoksi, kuin olisi häneltä puuttunut sisäistä voimaa, ja sairaloisin tuntein huomasi hän kevään tullen luonnon heräävän talviunestaan. Hän ei edes ikävöinyt tava-taksensa omaisiaan. Hän pelkäsi heidän huomaavan, että hän oli muuttunut.

Eräänä päivänä huhtikuun lopulla kolkutti nuori rouva tapansa mukaan kirja kädessä miehensä huoneen ovelle, mutta sieltä ei kuulunut »käy sisään!»

»Olisiko hän mennyt ulos?» ajatteli Margreta ja avasi oven. Ei, hän oli kotona. Kalman kalpeana, katse jäykkänä hän istui sohvassa.

Margretan valtasi kauhea pelko, tuska, jonka rinnalla kaikki hänen entiset huolensa tuntuivat mitätömiltä.

»William, oletko sairas? Jumalan tähden, William, puhu toki!»

Hän nousi ylös.

»En ole vähääkään sairas. Jospa minulla, Jumala paratkoon, ei muuta syytä olisi, mutta tämä on pahempaa, paljon pahempaa. Margreta raukka, sinun tähtesi se minuun koskee syvimmin, yksin olisin sen helpommin kantanut. Ajattele, rakkaani, se englanti-

lainen kauppahuone, johon olin sijoittanut rahani, on tehnyt vararikon, me olemme joutuneet puille paljaille.»

»Mielenliikutuksestako siis olet käynyt noin kalpeaksi ja kätesi tullut noin kuumeiseksi. Jumalan kiitos, ettet ole sairas!«

William kohotti päätänsä ja katsoi häneen vakavasti, melkeinpä ankarasti.

»Margreta, onko tämä sielunvoimaa, vaiko kevytmielisyyttä?«

»Ei kumpaakaan, se on rakkautta sinuun. Kun vain saan pitää sinut, olen onnellinen. Luuletko sinä, että olen rakastanut tätä rikkautta? En, sitä en ole, se on päinvastoin ollut melkein kuin välimuurina, joka on minut onnesta erottanut. Se taakka, jota luulit helpommin yksin kantavasi, ei ole mikään taakka minulle. Minulle oli rikkaus taakka, joka minua painosti ja turmeli.«

»Etkö siis ole ollut onnellinen?«

»En, sillä en ole ollut oikealla paikallani. En kulkenut eteenpäin parempaa kohti, vaan elämäni oli omituista paikallaan-pysymistä. Elinvoimani oli kuin lamautunut, ja luulenpa melkein, ettet olisi kauan saanut minua pitää luonasi.«

»Margreta!«

»Voi, älä pelkää! Et sinä minua kadota. Tunnen elämän, voiman ja rohkeuden virtaavan läpi sydämeni. Tunnen että Jumala lähettää meille tämän hyödyksemme, mutta ymmärrän sangen hyvin, että sinä, joka olet kaiken aikasi elänyt rikkaudessa ja yllisyydessä, et heti voi ajatella samoin.«

»En, sitä en voi, en voi virittää kiitosvirttä onnettomuudestamme. Minä katson kohtaloamme suoraan silmiin: köyhyyteen.«

»Onko meillä velkoja, William?»
 »Velkoja, eikä siinä ole kyllä, ettei meillä ole mistä elää. Käsitätkö oikein, mitä se merkitsee?»

»Mutta entä Lindebacka?»

»Lindebacka! Eipä siitä juuri kannata puhua!»

»Kaksisataa tynnyrinalaa hyvää maata, niin oivallisesti viljeltyä, että sen vertaista tuskin on koko Tanskan maassa, josta saamme kiittää vanhaa Ollea. Isoäitisi asui siellä, mekin siis voimme siellä asua, ja saat nähdä, William, kuinka tuiki tarpeellinen vaimosi on oleva sinulle, ja kuinka tulemme olemaan onnellisia. Älä anna iloisuuteni itseäsi loukata. Kaikki näyttää niin valoisalta ajatuksissani, kunpa nyt vaan voisin sinua lohduttaa!»

»Minun velvollisuuteni oli lohduttaa sinua, Margreta, ja tässä minä seison neuvottomana, vaan en kuitenkaan onnettomana enää. Alotamme nyt alusta, kuten niin moni ennen meitä. Usko minua, en ainoastaan rakasta sinua suuresti, minä kunnioitan, minä ihailen sinua. Useimmilla miehillä olisi tämmöisissä oloissa itkevä ja valittava vaimo huoltensa huippuna, mutta minun on täynnä uskallusta ja luottamusta, valmiina kohtaamaan ja voittamaan kaikki vastoinkäymiset.»

He istuivat sohvassa. Margreta piti Williamin molempia käsiä omissaan. Hän teki suunnitelmia, hän itki, hän hymyili. Ensi kertaa hän suoraan puhui Williamille rakkaudestaan, ja William sai katsoa syvälle hänen sieluunsa, ja tuntea, että se rikkaus, jonka hän oli kadottanut, ei ollut mitään sen rikkauksen rinnalla, mikä hänellä oli jälellä.

»Kiitos, Margreta, sinä olet ollut pelastava enkelini — Jumala sinua siunatkoon! Nyt voin tyynesti

ajatella asioita. Jo huomenna lähden Hampuriin, sieltä Lontooseen, ottamaan selkoa, eikö mitään voi pelastaa. Epäilen kyllä sitä, mutta tahdon tehdä velvollisuuteni ja koettaa minkä voin.»

Ingrid istui ompelemassa pienessä pihanpuoleisessa kamarissaan, kun hänen nuori emäntänsä, hiukan kalpeana, mutta säteilevin silmin ja kirkastettu ilme kasvoissaan, tuli hänen luoksensa.

»Hyvä on, että lähdet pois luotamme, Ingrid kulta», virkkoi hän veitikkamaisesti, »sillä nyt ei minulla enää ole varaa pitää kamarineittä. Me emme enää ole rikkaita, Ingrid, meidän täytyy jättää tämä suuri talo ja muuttaa maalle, ja siellä tulee olemaan paljon työtä ja puuhaa.»

»Onko se totta, onko se todellakin totta? En luullut, että siitä rikkaudesta koskaan loppua tulisi. Isän oli tosin tapana sanoa: »Pian kuluu perikalu, ilman toimetta tavara», mutta että se tapahtuisi niin äkkiä ja niin pian . . . ja te, joka olette niin hyvä!» Ingrid nyyhkytti, »mutta teitä en jätä, sitä en voi tehdä. Minä olen nuori ja vahva, minä tahdon raataa ja ponnistella teidän edestänne.»

»Kiitos, sinä uskollinen pikku Ingrid! Hädässä tuntee ystävänsä. Mutta *niin* surkeasti eivät asiat kuitenkaan ole.»

Margreta kuvaili pientä kartanoa kirkkaan järven rannalla niin elävästi, että Ingrid kuivasi kyyneleensä ja piti heidän kohtaloansa pikemmin kadehdittavana kuin valitettavana, ja kun hän jäi yksin, lauleli hän niin ääneen ja kirkkaasti, että laulu kuului keittiöön asti, ja keittäjätär ajatteli: »mokomakin ilkkuva olento, nyt hän iloitsee siitä, että herrasväki on köyhyyden partaalla, ja että minä menetän paikkani!»

Seuraavana päivänä William matkusti. Hän oli tyyni, mutta hyvin vakava.

»Annan sinulle täyden toimintavallan, Margreta, tee, mitä parhaaksi näet. Hyvästi uskollinen vaimoni, hyvästi!»

»Palaa pian takaisin, William! Jumala sinua siunatkoon ja varjelkoon! Hyvästi, rakkaani, mun kaikkeni!»

Hän nojautui ulos akkunasta, kunnes vaunuja ei enää näkynyt. Sitten hän riensi Ingridin luo.

»Nyt meidän täytyy valikoida pois kaikki puvut, jotka minulta joutavat. Tottahan niistä jonkun hinnan saa. Ainoastaan sininen silkkipukuni, josta mieheni niin paljon pitää, jääköön myymättä. Muuten kapioni pappilasta minulle hyvinkin riittää. Sitten kutsumme tänne jonkun huonekalukauppiaan, joka saa ostaa osan huonekaluja. Muut meidän täytyy pitää, sillä tahdon tehdä huoneet Lindebackassa niin kauniiksi, ettei rakkaan mieheni missään suhteessa tarvitse kaivata sitä mukavuutta, johon hän on tottunut.»

Margreta käveli edes takaisin huoneissa innokkaasti aprikoiden, mistä voitaisiin luopua, ja mitä olisi säilytettävä, kun hänen miehensä setä, översti Höeg astui sisään.

Hän katseli kummastellen Margretan punaisia poskia ja virkeitä kasvoja ja huudahti tyytyväisenä:

»Huhu nähtävästi on, kuten tavallista, tehnyt hyttysesstä norsun! Se tiesi kertoa, että Williamin omaisuus oli mennyttä kalua. Minä kiiruhdin heti tänne tarjotakseni apuani, mutta iloitsen siitä, ettei sitä tarvitakaan.»

»Kiitän teitä sydämmestäni; pikainen apu on kaksinkertainen apu, mutta Jumalan avulla emme tarvitse apua ollenkaan, vaikka huhu kyllä on puhunut totta.»

Margreta pyysi häntä istumaan ja selitti sitten hänelle suoraan mielialansa ja tuumansa.

»Nyt te kyllä käsitätte minut, setä rakas, jos sanon, että tämä onnettomuus, joksi maailma sitä nimitää, tuntuu minusta pelastukselta. Me vietimme toimetonta, huoletonta elämää, jommoista ainoastaan vanhoilla ihmisillä elämänsä iltana, hyvin käytetyn, hyödyllisen elämän jälkeen on oikeutta viettää. Olisimme kyllä voineet ja meidän olisi epäilemättä pitänyt itse luoda itsellemme velvollisuuksia, ei ainoastaan nauttia, vaan myös toimia. Mutta sitä emme ymmärtäneet ja saamme kiittää Jumalaa siitä, että hän armollisesti on johdattanut meidät pois tästä ylellisyydestä, joka vähitellen olisi köyhdyttänyt meitä sekä henkisesti että ruumiillisesti, että hän on pakottanut meitä tekemään työtä, sillä ilman työtä ei lepo ole suloinen. — On todellakin helpotus, että William nyt on poissa, sillä hän olisi kärsinyt nähdessään vierasten ihmisten käyvän hieromassa kauppaa tavaroistamme ja talon vähitellen tyhjenevän. Kun hän palaa takaisin, toivon saaneeni rakkaan Lindebackamme täyteen kuntoon. Ensi työkseni erotan palvelijamme, teen sen jo tänään ja maksan heille neljänneksen palkan ja ruokarahat. Se on pisara meressä äärettömän kalliin taloutemme rinnalla.»

Översti katseli häntä ystävällisesti, Margreta oli hänen mielestään niin hyvä, niin järkävä, niin kaunis. Hän oikein onnitteli Williamia hänen valinnastaan ja samalla hän oli sydämmestään iloinen siitä, ettei hänen oma tyttärensä nykyisissä oloissa ollut hänen veljenpoikansa vaimo.

»Teidän käytöksenne ja koko käsityksenne tuottaa teille kunniaa, nuori ystäväni, olette jalo ja roh-

kea, ja minulle on oleva suuri kunnia, jos saan olla teille tukena Williamin poissaollessa.»

Ylpeä vanha upseeri tarttui kunnioittavasti pienen juutilaisen papintyttären käteen ja suuteli sitä.

Keittäjätar sai rahansa, hän oli hyvin nyrpeällä päällä ja läksi nenä pystyssä pois. Miespalvelija sitävastoin, jolle ei ollut tarjoutunut tilaisuutta suurempien sivutulojen hankkimiseen, oli sangen tyytyväinen päästessään joksikin aikaa omaksi herrakseen.

Tuskin olivat he lähteneet talosta, kun pikku Ingrid hiipi keittiöön, jonne hän ei ollut uskaltanut sitä ennen pistää nenäänsäkään. Hän kurkisti pöytien alle, hyllyille, ruoka- ja maustekaappeihin. Sepä vasta oli lystiä, nyt hän sai siellä hallita. »Kyllä minä pidän huolen päivällisestä», sanoi hän iloisesti.

Mitä hän valmistaisi? Varastoissa oli paljon hyviä ja hienoja aineksia, mutta hän pudisti päätään niille kaikille. Olisi keksittävä jotakin muuta, jotakin uutta, joka maistuisi oikein hyvältä. Hän aavisti kyllä, minkä tapaista sen pitäisi olla, ja niin hän päätti valmistaa munamaitoa leipälohkoineen ja suolasillillä perunoiden kanssa.

Hän sai paljon kiitosta valmisteistaan. Ei mikään olisi voinut Margretasta paremmalta maistua eikä saada hauskemmalta tuulelle.

Kaikki tuttavat kävivät yksi toisensa perästä tervehtimässä, ainoastaan harvat todellisesta ystäväydestä, useimmat vain uteliaisuudesta, nähdäkseen kuinka Margreta suoriutui siitä pulasta, mihin he olivat joutuneet, ja he latelivat joutavia lohdutuksen sanoja, antoivat epäkäytännöllisiä neuvoja ja tekivät tunkeileviä kysymyksiä. Muutamat tulivat toisistakin syistä. He ajattelivat, että kun hänen nyt joka tapauksessa

täytyi — joka heihin syvästi koski — luopua koko joukosta kalleuksiaan, niin he voivat yhtä hyvin ostaa ne. Huonekalukauppiat tarjoavat niin perin huonoja hintoja, sillä semmoiset ihmiset käyttävät aina olosuhteita hyväkseen. Ja Margreta kiitti heitä ystävällisesti, mutta huomasi pian, että he tarjosivat vielä huonompia hintoja kuin huonekalukauppiat.

»Kuinka on mahdollista että hän voi olla niin tyyni ja tyytyväinen? Hän lienee kevytmielinen tai hidasluntuoinen tai . . .» — äänet hiljenivät ja kuis-kailtiin petollisesta vararikosta ja että he olivat ainoastaan muodollisesti menettäneet omaisuutensa.

Mutta översti löi kätensä pöytään, jota hän, hieno seura-ihminen, teki ainoastaan silloin kun oli toden teolla suuttunut, ja lausui niin tuimalla äänellä kuin olisi komentanut uppiniskaisia sotamiehiä:

»Margreta Höegille annan minä rajattoman kunnioitukseni. Nöyränä ja vaatimattomana tyytyy hän kohtaloonsa ja on kiitollinen siitä, ettei ole kadottanut mitään, jota rakasti, vaan ainoastaan tyhjää loistoa ja turhuutta, johon hän ei koskaan ole ollut sydämmellään kiintynyt. Me, maailman lapset, emme varmaankaan olisi voineet — minä ainakin tunnen sen itsessäni — käyttäytyä niinkuin hän, mutta sitä enemmän tulee meidän häntä kunnioittaa. Mitä minuun tulee, pidän sitä loukkauksena itseäni kohtaan, jos joku puhuu hänestä pahaa.»

Sillä aikaa toimi nuori rouva tyynesti ja tarkasti asioita punniten, ajattelematta vähääkään maailman tuomiota. Kun kaikki laskut oli maksettu — maustekauppiaan ja teurastajan olivat hämmästyttävän suuret, eivätkä ensinkään puhuneet Fredrikan rehellisyy-

den puolesta — oli hänellä vielä sievonon summa tal-
lella, jonka hän päätti säästää.

Toukokuun kymmenentenä päivänä tuli Olle itse omassa korkeassa persoonassaan häntä noutamaan. Olle näytti iloitsevan koko sydämestään. Olivathan englantilaiset rahat, jotka tuottivat pelkkää onnettomuutta, nyt iäksi poissa. Nyt kohosi Lindebacka taas entiseen arvoonsa, kodiksi ja olinpaikaksi. Hänen toiminnastaan tuli hyötyä ja siunausta. Hän lyöä napsahutti aimo läimäyksen piiskallaan ja katseli ylpeillen kauniita pieniä ajoneuvoja, »rouva-vainajan uusia vaunuja», jotka ostettiin Williamin ristiäisiksi, ja joiden edessä tuliset ruskeat hevoset korskuivat.

Margreta katseli viimeistä kertaa tyhjiä huoneita, ja loi viime silmäyksen suureen rakennukseen, seisoesaan vaunujen luona. Sitten hän ojensi kätensä övers-
tulle, suuteli ystävällistä Paulinaa ja läksi.

Pikku Ingrid istui Ollen vieressä. Hän oli kuin lintu, häkistä päästettynä. Hän jutteli, otti ohjokset Ollen kädestä ajaakseen itse, eikä Olle vaan suuttunut. Näytti siltä kuin ankaraa vanhaa miestä tuon iloisen tytön seura olisi erittäin miellyttänyt.

Margreta oli hiljainen ja mieltäväinen. Ei hän voinut oikein iloita, ennenkuin William taas oli kotona, ennenkuin hän näki Williamin onnellisena rauhallisessa kodissa, ennenkuin hän kokemuksesta tiesi, ettei heidän ahtaampi taloudellinen asemansa häntä kovin painaisi.

Lindebackassa käännettiin kaikki ylös-alaisin, siellä maalattiin ja pantiin tapetteja. Eikä aikaakaan, niin tuli siitä mitä somin pieni koti, niin miellyttävä, kaunis ja päivänpaisteinen. Margreta ei voinut kuvailakaan itselleen sen kodikkaampaa; jospa vain William olisi samaa mieltä.

Vanha Olle tosin vähän murahteli itsekseen monien muutosten vuoksi, mutta oli kuitenkin yleensä sangen tyytyväinen. Ainoastaan hänen omaa huonetansa, hänen rappeutunutta, pimeätä, tyhjää soppeansa ei saanut koskea. Mutta Margreta sisusti siitä huolimatta häntä varten pienen huoneen puutarhaan päin, toimitti sinne mukavan nojatuolin, kirjoituspöydän, sifonierin ja hyvän vuoteen. »Olle voi sitten olla missä kulloinkin tahtoo», sanoi hän veitikkamaisesti, eikä aikaakaan, niin Olle oleskeli siellä päivin ja pian hän jäi sinne ööksikin.

Puutarha pantiin uuteen kuntoon, sinne laadittiin kauniita käytäviä ja kukkaispenkereitä. Siellä Ingrid työskenteli suurella innolla. Eräänä päivänä kun hän iloisesti laulellen kasteli hentoja mansikantaimia, syöksyi hirvittävän suuri koira häntä kohti, ja kun hän säikähtyneenä juoksi syrjään, seisoi hänen edessään koiran isäntä, nuori metsänvartija kantaen suurta kalaa. Hän otti hatun päästään, kumarsi syvään ja lausui:

»Anteeksi, rouva, tulin tapaamaan Olle Hanse-
nia. Hän ei ollut kamarissaan, ja senvuoksi luulin hänen olevan täällä; tulin tuomaan hänelle tätä haukea.»

»Minä en ole rouva, nimeni on neitsy Aabye», vastasi Ingrid veitikkamaisesti, ja näytti siltä kuin nuori metsänvartija olisi tullut iloiseksi kuullessaan, ettei hän ollutkaan rouva. Ingrid saattoi hänet sisälle taloon, jota hän tuskin oli tuntea. Metsänvartija suursti Ollen kanssa ja sai lopuksi oikealta rouvalta tietää, että neitsy Aabyellä, huolimatta hänen poskikuo-
pistaan ja hilpeästä mielestään, oli sydän oikealla paikalla, ja että hän oli tyttö, joka oli kestänyt koetuksen.

Siitä hetkestä pitäen oli nuorella Lundilla vähän päästä asiaa Lindebackaan. Milloin hänen piti kysyä neuvoa Ollelta jostakin asiasta, milloin hän toi kaloja, metsänriistaa, jopa kukkasiakin omasta puutarhastaan. Helposti sattui että hän sai puhutella Ingridiä ja hän pyysi tyttöä käymään tervehtimässä hänen äitiänsä, joka oli niin yksin.

Nuori tyttö katseli joka päivä kamarinsa akkunasta metsänvartijan asuntoa, jonka edustalla kasvoi kaksi saksanpähkinäpuuta, ja hänen teki mieli mennä sinne, mutta ei hän oikein rohjennut. Hän näki metsänvartijan vanhan äidin istuvan päivänpaisteessa kehräämässä. Hän näytti niin ystävälliseltä ja lempeältä, Ingrid oli jo mielessään pitävinäänkin hänestä, ja sitten hän huokasi ja vaipui ajatuksiin.

Pappilan herrasväki ajatteli usein nuorta naapuriansa. Etenkin rouva oli innokas kuvailemaan itselleen heidän köyhyyttään, ja monta kertaa hän tunsu silmänsä kostuvan heidän tähtensä.

»Lorup, ystäväni», sanoi hän eräänä päivänä miehelleen, tarjotessaan hänelle riisirypynpuuro-annosta paksun kerman kanssa, »minä menen tuota nuorta väkeä tervehtimään. Heidän pitäisi tosin tulla ensin tänne, mutta sitä en ota lukuun. Auttaminen ja lohduttaminen on suurin iloni.»

»Mutta sitä voi välistä tulla sopimattomaan aikaan, Katarina», huomautti konsistorineuvos lyhyenpontevasti.

»Sinä olet rehellinen mies, Lorup, mutta sinulla ei ole todellista tunnetta.»

Sen sanottuaan pyyhkäisi rouva Lorup kyyneleen pyöreältä poskeltaan ja pani enemmän sokeria ja kermaa puuroonsa, sepittäen samalla ajatuksissaan pientä

puhetta, jonka hän aikoi pitää noille nuorille onnettomille ihmisille. Hän näet erinomaisen kernaasti saarnasi ja omasta mielestään hän saarnasi paremmin kuin miehensä. Se oli yksi tämän hyväntahtoisen rouvan avuja. Toinen, jota hän yleensä enemmän peitteli, oli lääkärin toimi. Hänellä oli kokonainen apteekki kaiken maailman käytettäväksi. Se sisälsi sangen viattomia lääkkeitä, kuten espanjankärpäs-laastaria, Tanskan kuninkaan tippoja, kiehupulveria, seljakeitettä, tohtori Morrisonin pillereitä, revalenta arabica'ta — jonka yhtäläisyyttä hernejauhon kanssa hän ei koskaan tahtonut myöntää — ja erästä vihreään viivahtavaa, omituisenhajuista nestettä, joka oli yleiskeino kaikkia tauteja yleensä ja erityisesti kooleraa vastaan.

Pieni lihava rouvamme oli yhtä punainen kuin hänen hattunauhansa saapuessaan perille Lindebackaan ja niin hengästynyt, että hänen täytyi levätä penkillä tien vieressä. Siinä kokosi hän ajatuksensa muistellen puhettansa.

Kieltämättä rouva Lorup joutui sangen hämilleen nähdessään kauniin, tyytyväisen nuoren emännän ja hänen somat huoneensa, joiden rinnalla hänen omansa joutuivat aivan varjoon. Hänen täytyi säästää kyöneleensä ja lohduttavat sanansa sopivampaan tilaisuuteen, sillä täällä ei ollut syytä puhua nöyrydestä, kärsivällisyydestä ja siitä, ettei pidä kiinnittää sydäntänsä maallisiin tavaroihin. Täällä ei ollut vähintäkään syytä tarjota suojelustaan, mutta kun rouva Lorup oli ehtinyt hiukan tyyntyä, leppyi hän kokonaan ystävällisen vastaanoton kautta ja ajatellessaan tulevaa tuttavallista seurustelua.

Nyt oli kaikki valmista Williamin tuloa varten — kuinka pian hän voisikaan saapua? Viimeisessä

kirjeessään, joka ilmoitti, ettei mitään voitu pelastaa, kirjoitti hän: »tulen silloin kun minua vähimmin odotat.»

Oli heidän häpäivänsä. Margreta täytti maljakot kukilla ja pyökinoksilla ja koristautui itsekin parhaansa mukaan. Hän oli vastoin tavallisuutta rauhaton. Hän ei voinut pysyä kymmentä minuuttia samassa paikassa.

Taivas oli niin ihanan sininen, ei näkynyt ainoatakaan pilvenhattaraa. Laineet loiskivat niin viihdyttävästi, metsä oli suloinen vastapuhjenneessa vehreydessään. Margreta käveli polkua pitkin kummulle päin, josta näki maantielle, ja ajatteli: »Hän tulee aivan varmaan tänään!»

Hän ikävöi Williamia niin hartaasti ja kuitenkin hän pelkäsi nähdä häntä alakuloisena ja toivotomana, pelkäsi ettei kykenisi häntä lohduttamaan.

Kas, tuota pientä tomupilveä tuolla hyvin, hyvin kaukana! Kuinka se saa hänen sydämmensä sykkimään kovaan, kuin tahtoisi se särkeä hänen rintansa? Saattoihan se olla mitä tahansa, mutta Margreta ei ajatellut eri mahdollisuuksia, hän kiiti vainioitten poikki maantielle. Postirattaat sieltä tulivat, ja niissä istui yksi ainoa mies. William se oli, sehän oli luonnollista, tiesihän Margreta sen. Hän hyppäsi alas rattailta, ja Margreta lepäsi hänen sylissänsä.

»Jumalan kiitos, että taas olet luonani!» Margreta katseli häntä, ikäänkuin olisi tahtonut katsoa hänen sielunsa syvyyteen. Hän näytti sydämmellisen iloiselta, mutta muuttuneelta. Hän oli Margretan mielestä kasvanut, hänen katseessaan oli voimaa, hänen käsivartensa lepäsi hellästi, ikäänkuin suojelevasti Margretan vyötäisillä.

»Tänä päivänä vuosi takaperin, Margreta! Ei, älä luule, rakkaani, että muistelen sitä päivää surumielin. Tämä tuntuu minusta sitäkin ihanammalta. Rakkauteni on myöskin jalostunut, se on muuttunut vakavammaksi, syvemmäksi, todellisemmaksi.»

Margreta pani kätensä hänen kainaloonsa, hän tunsu syvää kiitollisuutta Jumalaa kohtaan, suurta nöyryyttä, ja oli samalla kuitenkin niin ylpeä Williamista.

Kun he kulkivat pappilan puutarhan ohi, näkivät he rouva Lorupin heille nyökkäävän ja heittävän lentomuiskuja. Nuori metsänvartija, joka tuli Lindebackasta viemästä kaloja, hymyili hattua nostaessaan, ikäänkuin olisi iloinnut Margretan puolesta.

»Mutta, Margreta», huudahti William, »täällähän on aivan kuin kotona vanhempiesi luona. Kaikki katselevat sinua, ikäänkuin oikein paljon sinusta pitäisivät.»

Margreta vei hänet puutarhan kautta taloon. Williamin hämmästys oli sekä hullunkurinen että liikkuttava.

»Ystävä rakas, minä tuskin uskon silmiäni, sinähän olet tehnyt ihmeitä. Ja minä kun olin valmis tyytymään kaikkeen semmoisenaan. Täällähän on niin sanomattoman kaunista, kauniimpaa kuin meillä oli ennen. Niin kaunista voi ainoastaan sinun rakastava sydämesi luoda.»

Sitten William pudisti Ollen kättä ja sanoi toivovansa, että Olle opettaisi hänelle maanviljelyksen oikein perin pohjin. Hymyilevää Ingridiä hän katseli kummastellen.

»Tuo ei ole Ingrid! Noita kasvoja en tunne! Sellaisia ei ollut sillä pienellä tytöllä, joka tahtoi lähteä meiltä pois kotiinsa.»

Kaikki nauroivat. Sitten juotiin kahvia, kaikki oli niin houkuttelevaa ja maistui Williamista niin mainiolta.

»Vehnäleivän olet sinä itse leiponut, Greta. Tunnen sen varsin hyvin pappilassa olon ajoilta. Sofin ei ole läheskään niin hyvää. Sinä näytät hämmästyneeltä, mutta minäpä voin sitä paraiten arvostella. Tulen suoraa päätä sieltä ja tuon sinulle lämpimiä terveisiä sinun rakkailta omaisiltasi. Isäsi on kunnan mies. Me ymmärrämme toisiamme, ja uskallanpa sanoa, että olemme tosi ystäviä. Äitisi ei oikein voi antaa minulle anteeksi sitä, että omaisuus meni hukkaan. Hän tuli lausuneeksi viittauksia siihen suuntaan, että minun olisi pitänyt kiinnittää rahani maanomaisuuteen täällä kotimaassa. Helppo on olla viisas jäljestäpäin — tai mitä sinä arvelet?»

»Niin minäkin arvelen. Mutta omaa huonettasi et ole vielä nähnyt, William.»

Margreta vei hänet hänen kauniiseen varjoisaan huoneeseensa.

»Tämä on verrattoman hauska, Margreta. Täällä tulen mielelläni työtä tekemään. Sinä katselet minua kummastellen, oma vaimoni — niin, olen totta kyllä tätä ennen laiskotellut, mutta Jumalan avulla tulen tästälähtien tapojani muuttamaan. Muistathan isäsi sanoneen: »Itsenäisen miehen tulee voida, turvautumatta perittyyn omaisuuteen, elättää itseään ja perhettään.» Ja minä voin sen tehdä! Voi, jospa tietäisit, kuinka se ajatus tekee minut onnelliseksi. Me voimme tulla toimeen ilman tätä Lindebackaakin, isoäitini perintöä. — Istu tähän viereeni, Margreta, niin saat kuulla. Jo aivan nuorena oli minulla, Englannin ja Tanskan pojalla, halu kääntää isäni kielelle sellaista

englantilaista kirjallisuutta, johon olin erityisesti ihas-
tunut. Kävin jo siihen työhön käsiksikin, mutta olin
liian epävakainen suorittaakseni sen loppuun. Nuo
kokeeni olen nyt näyttänyt erälle kirjakauppiaille,
joka kiitti niitä hyviksi, uskoi minulle useita teoksia
käännettäviksi ja lupasi alituista työtä. Saan olla siitä
Jumalalle kiitollinen, Greta, en ainoastaan sen vuok-
si, että tulomme sen kautta lisääntyvät, vaan vielä
enemmän siitä koituvasta terveellisestä vaikutuksesta
mielialaani. Samalla minusta tuntuu, kuin olisin saa-
nut lahjan äiti-vainajaltani, sillä hänen kauttansahan
olen niin täydellisesti perehtynyt englanninkieleen. —
Sinun ei tarvitse hävetä miehesi tähden, Margreta.
Hän kykenee kyllä kantamaan kannettavansa. Etkä
sinä hänen tähtensä häpeäkään, päinvastoin — näen
pienen suloisen vaimoni loistavista silmistä ja herttai-
sesta hymystä, että hän miehestään ylpeileekin.»

Oli vanhan vuoden viimeinen ilta, ilta niin ih-
meellisen juhlallinen kaikille niille, jotka ajatuksissansa
luovat silmäyksen taaksepäin kuluneen vuoden tapah-
tumiin.

Punaiset verhot oli vedetty Lindebackan salin
akkunain eteen. Hauskasti räiskyi ja loimusi takka-
valkea. Margreta lepäsi sohvalla hiukan kalpeana, mutta
onnen hymy huulilla. Hän katseli vuoroin hentoa,
kehdoissa nukkuvaa pientä poikaa, vuoroin puolisoaan,
joka miettiväisenä seiso i sen ääressä.

»Niin, Margreta, kiittäkäämme Jumalaa tästä vuo-
desta. Kaikki, mitä se mukanaan toi, oli hyvää. Se
on opettanut minua ymmärtämään, mikä siunaus mi-

nulle on sinun puhdas sydämesi, sinun runsas rakkautesi. Se on opettanut minua tuntemaan elämän vakavuuden, mutta samalla myös sen arvon. Nyt minun on yhtä vaikea saada aikaa riittämään, kuin ennen oli saada sitä kulumaan. Se on lahjoittanut meille tämän aarten, pienen poikamme, jota totta tosiaan emme tule kasvattamaan tyhjäntoimittajaksi. Tämän kaiken on mennyt vuosi meille antanut, rakas vaimoni, ja samalla se on vienyt meidät lähemmäksi Jumalaa. Toivokaamme voivamme sanoa samaa tänä päivänä vuoden päästä. Jos silloinkin voimme tuntea parantuneemme, tulemme myöskin olemaan vielä onnellisempia, jos se on mahdollista.»

Margreta kietoi käsivartensa hänen kaulaansa ja ajatteli: »se ei ole mahdollista.»

Väellä oli tuvassaan hupaisaa. Vanha Olle tuli kantaen suurta simamaljaa, kasvot ilosta säteillen. Hän täytti lasit ja ehdotti herrasväen maljan, joka juotiin suurella riemulla. Huudettiin »eläköön» ja »onnellista uutta vuotta», niin että kaikui kauas.

Mutta entä Ingrid, missä oli hän?

Niin, jos tahdot hänet nähdä, on sinun kulettava jonkun matkaa lumista polkua, lumen naristessa jalkojesi alla. Tuikkivat tähdet sinulle kyllä osottavat tien metsänvartijan pienelle talolle. Sulettujen akkunaluukkujen välistä lankeaa kapea valokuuva ulos lumelle. Siellä sisällä on pikku Ingrid.

Suom. last. kirj. 5.
Nuorisedyllisyyttä... 12

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 6138

